

Gedachten bij

Profetisch

Toekomst voor Israël en de kerk

Licht

Dr. J. Hoek (red.)

1 Ter inleiding

Allereerst een kort citaat om vervolgens erop te reageren:

De bescheiden bedoeling van dit boek is om luisteroefeningen te verrichten. Of anders gezegd: om zo scherp mogelijk te leren zien door de profetische verrekijker. Het gaat om de vraag hoe we het licht van Gods profetische Woord kunnen opvangen om dan ook in dat licht te wandelen. Daartoe wil dit boek de profetische gestalten van Jesaja, Jeremia, Ezechiël en Zacharia met hun boodschap dichterbij de lezer brengen. Daarnaast klinken stemmen uit de kerkgeschiedenis. Als christenen in de eenentwintigste eeuw staan we immers op de schouders van ons voorgelicht en lezen we de Bijbel in verbondenheid met het volk Israël en met de kerk van alle tijden en plaatsen. Ik geef in dit inleidende hoofdstuk een overzicht van wat de lezer mag verwachten in de rest van dit boek. (PL. blz. 9)

De bescheiden bedoeling blijkt uit het feit dat met name gekeken wordt naar de toekomst van Israël en de kerk. Over de toekomst van de dieren, van alle volken, en over die van de hele kosmos, gaat het niet in dit boek. Als er in het boek profetieën besproken worden waar deze elementen wél in naar voren komen, dan zal ik daar ook verder op ingaan.

Het boek bevat ook bijdragen waarin enkele auteurs de wijze waarop Calvijn (E.A. de Boer), de vertegenwoordigers van de Nadere Reformatie (M. van Campen) en de Messiasbelijdende Joden (P.A. Siebesma) met profetische teksten zijn omgegaan, uitleggen.

Daardoor biedt het boek een hoog gehalte aan informatie die in de loop van eeuwen is opgedaan. We staan op de schouders van ons voorgelicht en het is goed en verstandig om van hun kennis gebruik te maken.

Maar daarin schuilt wel het gevaar dat we ook de Bijbel gaandeweg blijven lezen door de leesbrillen van ons voorgelicht, wat zo maar het vernieuwend nadenken over teksten kan afremmen.

Het is daarom goed dat we bij al het lezen en nadenken de vraag stellen: Welke 'leesregels' gebruik ik en door welke 'leesbril' kijk ik?

Dr. Hoek schrijft hierover het volgende:

Prof. dr. J.(Jan) Hoek biedt in het slothoofdstuk een handreiking met het oog op de voortgaande speurtocht bij profetisch licht, door twaalf 'leesregels' te formuleren die bij het lezen van de profeten behulpzaam zijn. Vervolgens onderscheidt hij enkele 'leesbrillen' ofwel sets van hermeneutische vooronderstellingen, die leiden tot diepgaande verschillen in de uitleg en toepassing van de profetie: de leesbril van de tweewegenleer, van het dispensationalisme, van de vervangingstheologie, van radicaal christocentrisme en van het vaste verbond. (PL. blz. 19)

Pas in het slothoofdstuk komen de 'leesregels' aan de orde, en daarna zou je eigenlijk aan de hand van die 'leesregels' het boek opnieuw moeten gaan lezen.

Ik wil dit anders aanpakken. Ik wil eerst ingaan op de 'leesregels' en daarna de 'leesbril' van de paradijstheze uit de doeken doen. Daarna wil ik ingaan op de afzonderlijke hoofdstukken.

Leesregels

1. De bijbelse profetie is geen menselijke fantasie of projectie van de verlangens van religieuze lieden op het blanke scherm van een onbekende toekomst. We ontvangen het profetische woord als gezaghebbende openbaring van de levende God (vgl. 2 Tim. 3:16; 2 Petr. 1:19-21) (PL. blz. 172)

Deze eerste leesregel stemt grofweg overeen met wat de Nederlandse Geloofsbelijdenis ons in de artikelen 3, 5 en 7 voorhoudt.

Ik denk dat we de Bijbel van voor naar achteren en daarna van achteren naar voren moeten leren lezen, omdat in de latere boeken verklaringen voor de eerdere boeken te vinden zijn.

Gereformeerden zijn gewend om het Oude Testament te lezen vanuit het Nieuwe Testament, omdat daarin het Oude Testament veelvuldig wordt aangehaald en nader verklaard.

Niet alleen in de Bijbel is er sprake van het opbouwen van het verhaal, maar ook zelfs binnen een enkel Bijbelboek.

Zo is het boek Job alleen goed te begrijpen vanuit de laatste verzen van het boek. We moeten weten dat Job als een zeer rijke herdersvorst is gestorven. Na zijn beproevingen leefde hij nog 140 jaar en ontving hij de dubbele van alles wat hij eerder had. Zelfs ontving hij de drie mooiste dochters van de hele wereld en hij gaf hen namen waaruit zijn dankbaarheid naar voren komt.

Vervolgens moeten we Job ook met nieuwtestamentische ogen gaan zien. Vanuit Jakobus 5:11 mogen we aannemen dat Job behoort tot de geloofshelden van het Oude Testament.

Job is na zijn sterven in de hemel opgenomen en heeft daar allen ontmoet die hem ontvallen waren. Job is ruimschoots door de HEER gecompenseerd.

Wie zich dit realiseert, ontmoet in het boek Job de rechtvaardige God.

God geeft de duivel enige speelruimte, maar alle verwoestingen die hij aanricht worden ruimschoots gecompenseerd. Zo laat God zien dat Hij veel machtiger is dan satan en dat Hij al het kwade ons ten goede kan keren.

Nog een ander voorbeeld: Genesis 1 is alleen goed te lezen vanuit Genesis 2. Vanuit Genesis 2 leren we zien dat de eerste mens een lange tijd alleen op aarde heeft rondgewandeld. God maakt eerst iets bij hem wakker, doordat hij alle dieren een naam moest geven. De eerste mens constateert daarbij dat de dieren niet alleen zijn, dat ze met paartjes en met groepen samenleven.

Dit roept bij de eerste mens het verlangen wakker om ook een soortgenoot naast zich te hebben.

De eerste mens uit dit verlangen bij God, zoals God dit ook beoogd had.

Zo leert de mens van God afhankelijk te zijn.

Uit Genesis 1 zien we dat God dit allemaal voorzien heeft en dat hij daarom toen al de mens de opdracht heeft gegeven zich te vermenigvuldigen en de aarde te bevolken (Genesis 1:27).

De eerste mens beseft op dat moment echt niet hoe dat zou moeten gebeuren.

God ging een leerproces met hem in.

De eerste mens moest vanaf het eerste moment op God leren vertrouwen.

Dat lezen we in Genesis 1 en 2, als we Genesis 1 vanuit Genesis 2 leren begrijpen.

Het laatste voorbeeld: al de profetieën over de toekomst moeten we gaan leren lezen vanuit de laatste hoofdstukken van Openbaring.

In die laatste hoofdstukken zit een plot verborgen. De geliefde stad uit Openbaring 20:9 is het nieuwe Jeruzalem dat net daarvoor uit de hemel is neergedaald.

Met deze leesbril op wil ik de gepresenteerde profetieën in dit boek nader bekijken.

2. Profetische woorden zijn niet in de eerste plaats als toekomstvoorzegging bedoeld. Het gaat om prediking van Gods beloften en geboden. Profeten zijn geen voorspellers, maar verkondigers, geen waarzeggers, maar waarheidzeggers. De profetische verkondiging is gericht op bekering. Het kan dus gebeuren dat wat profeten aankondigen juist niet gebeurt, bijvoorbeeld doordat het volk zich op het horen van hun boodschap bekeert. Profetieën die niet uitkomen, zijn daarmee nog wel profetieën die tot hun doel komen. (PL. blz. 173)

Ik vind dat we de profetieën met een waarschuwend karakter duidelijk moeten onderscheiden van de profetieën met aankondiging van Gods heil. Alle profetieën omtrent Jezus Christus gaan immers over Gods heil, die in Hem voor een groot deel al vervuld zijn en die na Zijn terugkomst als Vredevorst totaal vervuld zullen worden.

Zo zullen de profetieën over de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, over het nieuwe Jeruzalem, zeker uitkomen. God bereikt altijd zijn doel.

3. Profetische beelden en visioenen voeden de fiducia in Gods plannen voor een heilrijke toekomst. Inspiratie door het beeldrijk uitgedrukte vertrouwen *dat* God het zal doen, behoedt ons voor krampachtige preoccupatie met de vragen *hoe* en *wanneer* God het zal doen. (PL. blz. 173)

Jezus heeft de Emmaüsgangers verweten dat ze de Bijbel tot aan dat moment niet goed lazen, omdat ze Hem daarin niet als de lijdende Knecht van de Heer hebben ontdekt.

Tot op vandaag zijn er veel orthodoxe Joden die al de profetische beelden en visioenen uit de Thora volledig vertrouwen.

Maar als christenen weten we dat vertrouwen in het Woord niet voldoende is, we moeten de Schriften ook goed duiden. Samen met alle heiligen moeten we de visioenen onderzoeken en samen proberen deze zo te duiden dat deze niet met andere Schriftgedeelten in tegenspraak zijn en dat ze al extrapolierend aansluiten bij wat God over zichzelf heeft geopenbaard.

We moeten dus oppassen voor krampachtige preoccupatie, terwijl we ook niet mogen wegkijken van teksten die we te moeilijk vinden.

De moeilijke teksten zijn ons waarschijnlijk gegeven om ons klein en scherp te houden, om ons samen aan het werk te zetten.

4. De eenheid van het bijbelse getuigenis laat niet toe dat we een scheiding aanbrengen tussen enerzijds een verouderde vorm en anderzijds een blijvende kern, of tussen te verwijderen verpakking en te bewaren inhoud. Het bijbelse beeldmateriaal is onlosmakelijk verbonden met de kern van de boodschap. Juist de opeenstapeling van beelden die elkaar letterlijk genomen soms uitsluiten, bepaalt de rijkdom van de verwachting. Zo kan de gouden stad tegelijkertijd een hof vol waterbronnen zijn en de hoge berg een vruchtbare vallei. (PL. blz. 173)

In de schets 'Contouren van een nieuw Jeruzalem' ¹ tekent Prof. P.H.R. van Houwelingen het nieuwe Jeruzalem als een tuinstad. Hij weet schijnbare tegenstellingen te overbruggen.

5. Wanneer we de profetieën in al hun concretisering ter harte nemen, dienen we tegelijkertijd te beseffen dat de vervulling volledig Gods verrassing blijft en zich altijd weer anders zal blijken te voltrekken dan wij hadden gedacht. (PL. blz. 173)

Deze 'leesregel' komt ongeveer overeen met wat C.J. Overeem schreef: "Evenmin als het Nieuwe Testament voorspelbaar was uit het Oude Testament, kunnen wij de toekomst precies in kaart brengen op grond van de profetieën in Oude en Nieuwe Testament" (PL. blz. 115)

Wij zijn nu beter geïnformeerd dan de lezers die het enkel en alleen moesten doen met het Oude Testament. In Jezus Christus hebben wij de Vader leren kennen en daardoor kunnen we veel beter extrapoleren. Dit, omdat God onveranderlijke eigenschappen bezit. God is immers volmaakt goed, rechtvaardig, barmhartig en liefdevol.

Ik denk dat we met zo'n God allemaal blij verrast zullen zijn.
Zelfs de ongelovigen zullen blij verrast zijn, omdat zij een rechtvaardige straf zullen ontvangen.

6. De Bijbel biedt geen samenhangend complex van toekomstverwachtingen, 'maar veeleer een in de loop van de geschiedenis groeiende hoeveelheid verwachtingspatronen en toekomstschilderingen, waarvan de onderdelen lang niet altijd naadloos op elkaar aansluiten. De opvatting dat de profetieën 'letterlijk' in vervulling zullen gaan tijdens een (duizendjarig?) vrederijk op aarde en de pogingen om uit fragmenten en flitsen een coherent toekomstbeeld te construeren, doen geen recht aan de eigen aard van het profetisch spreken. (PL. blz. 174)

Achter alle auteurs van de Bijbel mogen we de ene grote Auteur zien, die een voor ons verstaanbaar en coherent verhaal heeft laten optekenen.

De Bijbel biedt slechts een grove schets van de toekomst, omdat een gedetailleerde schets ons bevattingsvermogen te boven gaat en omdat het meer geheugenruimte zou vragen dan nu op internet aanwezig is.

7. De bijbelse profetie is geen blauwdruk of systematische verhandeling van de ontwikkelingen in het laatste der dagen. Het bijbelse spreken over de Toekomst is verwijzend, dichterlijk, cirkelend om het geheim. De Bijbel is geen puzzelboek en geen jaartallenboekje van de toekomst. 'Reportage-eschatologie' leest de Bijbel ten onrechte als 'de krant van morgen'.

Omdat veel theologen uit de laatste hoofdstukken van Openbaring de stelligste conclusies trekken, lijkt het erop dat er meerdere benaderingen mogelijk zijn.

Zo wordt vrij algemeen aangenomen dat de hel, gelijk is aan de vuurpoel (= de tweede dood), gelijk is aan de poel van vuur en zwavel.

Mogen we veronderstellen dat we hierbij cirkelen rond een geheim?
Of is het dichterlijk bedoeld?

Met mijn 'leesbril' op wil ik later laten zien dat na de jongste dag de hel leeg raakt.
Alle mensen zullen immers opstaan, ook de ongelovigen die daarvoor de hel zullen moeten verlaten.
Even later zal satan worden losgelaten en hij zal dan eveneens de hel verlaten om zich helemaal te werpen op Gods schepping. Dat zal voor satan catastrofaal aflopen, omdat hij vrij snel daarna zal worden afgevoerd naar de poel van vuur en zwavel.

8. Gods openbaring draagt een historisch karakter, afgestemd op de denkwereld van de eerste ontvangers van deze openbaring. In de Bijbel klinkt de waarheid over de werkelijkheid in een historisch bepaalde culturele context. De eschatologische werkelijkheid is op fragmentarische en exemplarische wijze verwoord in een regionaal-temporeel werkelijkheidsbesef (zo spreekt Jesaja 2 wel over het omsmeden van zwaarden tot ploegscharen en van speren tot snoeimessen, maar niet over de vervanging van kalashnikovs en kernkoppen door land- en tuinbouwmachines). Daarom dient te worden gezocht naar een verantwoorde hermeneutische vertolking van de bijbelse gegevens.
(PL. blz. 174)

Uit Openbaring valt te destilleren dat de oude aarde eerst zal worden gereinigd voordat God de nieuwe hemel en de nieuwe aarde tot een tastbare werkelijkheid maakt.
Op grond van die latere openbaring zou je mogen concluderen dat alle kalashnikovs en kernkoppen al zijn opgeruimd voordat de uit de dood opgestane mensen de nieuwe wereld in cultuur gaan brengen.

9. Er is voortgang in Gods openbaring. De diverse bijbelse uitspraken over de toekomst kunnen niet eenvoudig bij elkaar opgeteld en zo in een systeem gebracht worden. De gegronde verwachting van Gods gemeente is een groeiende verwachting. (PL. blz. 175)

Met het boek Openbaring is Gods Woord afgerond. Onze verwachting mogen en moeten we baseren op alles wat God al in het verre verleden ons heeft laten weten.
Door de Bijbel verder te openen, kan de gegronde verwachting zeker verder groeien.

10. Het eerste adres van de oudtestamentische profetie is het Joodse volk. Dit mag bij uitleg en toepassing van de profetie nooit uit het oog worden verloren. Respect voor het profetische woord zoals het zich aandient, vereist blijvende en gespannen aandacht voor Gods voortgaande weg met zijn volk Israël.
(PL. blz. 175)

Reinier Sonneveld typeert het Joodse volk als het prototype ², als het model voor alle volken. Ik denk dat hij een punt heeft, maar dat we in dat geval voorbij de jongste dag moeten kijken. Geheel Israël zal behouden worden. Paulus schrijft het en niemand twijfelt daaraan.

Alleen, hoe?

Zullen alle Joden die tijdens de Holocaust zijn omgekomen, ook behouden worden?

Ze zullen in elk geval, zoals alle doden, na de jongste dag opstaan.

Hoe zal het dan met hen verder gaan?

Wie onder 'geheel Israël' alle Joden wil laten vallen, dus ook alle Joden die al lang gestorven zijn, zal lijnen moeten doortrekken tot na de jongste dag.

God heeft dan na die dag nog veel in petto voor Zijn volk en voor alle volken.

Israël is dan niet alleen Gods oogappel, maar ook zijn prototype.

11. De oudtestamentische beloften hebben *ten principale* hun vervulling in Christus gevonden. Tegelijkertijd geldt dat ze nog niet hun *totale*, uitputtende en definitieve vervulling hebben gekregen. De christologische concentratie geeft tegelijk richting en ruimte. We kunnen de bedoelingen van de profeet niet losmaken van het in Christus verschenen heil, terwijl de praktische realisering van het voorzegde zich op velerlei wijzen en momenten kan voltrekken. De vervulling in Christus laat ruimte voor voortgaande vervulling in de geschiedenis. (PL. blz. 175)

Op grond van Christus' werk zal eens de hele kosmos vernieuwd en gestabiliseerd worden. Nu valt het hele heelal uiteen en wetenschappers verwachten dat op een gegeven moment het heelal in elkaar zal klappen. Die dreiging zal worden weggenomen.

Na de jongste dag zal iedereen rechtvaardig worden geoordeeld. De gelovigen, die al vrijspraak hebben ontvangen, zullen dan te weten komen hoe ze zullen worden beloond.

De ongelovigen, waarvan de meeste al in voorarrest zijn geweest in de hel, zullen rechtvaardig worden geoordeeld, waarbij Christus de heiligen zal inschakelen.

Dit laatste geeft een indicatie dat ook na de jongste dag beloften in vervulling zullen gaan en dat we de ruimte voor de voorgaande vervulling mogen doortrekken tot na die bijzondere dag.

12. Dat de profetieën in Christus vervuld zijn, betekent dat we in de weg van Israël een afschaduwing ontdekken van de weg van de lijdende Knecht des Heeren in verbondenheid met zijn volk. Het zicht op de vervulling in Hem die allereerst de Messias van de Joden is, maakt het onmogelijk Gods trouw jegens zijn uitverkoren volk Israël als begrensd en getermineerd te zien. Anderzijds wordt hierdoor ook een 'tweewegenleer' of een principiële scheiding tussen Israël en de kerk als 'twee volken van God' afgewezen. (PL. blz. 175 -176)

Ik begrijp deze leesregel niet, omdat Israël doorlopend weerspanning is geweest en grotendeels nog steeds is, en dat de lijdende Knecht des Heeren zijn weg ging in volledige overeenstemming met de wens van Zijn Vader.

Israël is meer het volk dat ondanks veel falen altijd Gods oogappel blijft.

Desondanks heeft God voor een lange tijd zijn volk een sluier opgelegd, zodat zij in die lange periode dat Hij hen niet voortrekt tot bezinning kunnen komen. Maar eens zal heel Israël behouden worden.

De leesbril van de paradijstheze

Na de 'leesregels' te hebben besproken, onderscheidt prof. dr. J. Hoek enkele 'leesbrillen' ofwel sets van hermeneutische vooronderstellingen, die leiden tot diepgaande verschillen in de uitleg en de toepassing van de profetie.

Bij de introductie van die leesbrillen schrijft hij het volgende:

Na deze leesregels nu dus enkele 'leesbrillen'. Ik besef dat dit een nogal relativerende manier van spreken is. Er is mee gezegd dat elke leesbril weliswaar enig zicht geeft op de betekenis van teksten, maar dat geen enkele bril een perfecte visie oplevert. Niemand denke dat hij of zij in staat is puur 'objectief' de enige en volkomen juiste Bijbeluitleg te geven. Elke bijbellezer is beperkt. Dat neemt niet weg dat er goede argumenten kunnen worden aangedragen om een bepaalde leesbril duidelijk te prefereren boven een andere, en sommige leesbrillen zelfs als ondeugdelijk aan de kant te schuiven. De bescheidenheid die gegeven is met het besef dat ons Bijbellesen onvermijdelijk subjectief en contextueel bepaald is, mag de inzet om zoveel mogelijk tot recht verstaan van de Schrift te komen niet doen verminderen. (PL. blz. 176)

Met de leesbril van de paradijstheze introduceer ik een nieuwe bril, die ook onvermijdelijk subjectief en contextueel bepaald is.

In de verdere bespreking moet blijken of deze leesbril een meerwaarde heeft.

Ik wil eerst deze nieuwe leesbril omschrijven en daarna met deze leesbril alle verdere hoofdstukken bekijken.

Beschrijving van de leesbril van de paradijstheze.

Hierbij wordt verondersteld dat na de jongste dag nog veel beloften in vervulling zullen gaan en dat God aan ongelovigen nog zoveel kansen geeft dat ze uiteindelijk tot geloof zullen komen.

Maar die kansen krijgen ze na de jongste dag niet allemaal tegelijk, omdat ieder eerst zijn rechtvaardig verkregen straf zal moeten uitzitten.

De straf zullen ze ondergaan in de vuurpoel (= de tweede dood), waar Gods heilige engelen hen zinvolle straffen zullen geven. Ik denk daarbij onder andere aan het moeten terugkijken naar de aardse geschiedenis waarin zijzelf een foute rol hebben gespeeld.

Jezus Christus zal na de jongste dag zijn macht volkomen effectueren, Hij zal satan door zijn heilige engelen laten afvoeren naar de poel van vuur en zwavel. Satan, de valse profeet en het beest zullen daar nooit meer uitkomen, omdat zij bewezen hebben onverbeterlijk te zijn.

Satan zal dan geen enkele macht meer hebben over de ongelovigen, zodat zij alleen tegen de slechte neigingen in zichzelf zullen moeten strijden. Die strijd zal pijn doen, omdat zij in de vuurpoel enkel omgeven zijn door Gods heilige engelen. De ongelovigen zullen zich daar voortdurend branden aan Gods heiligheid.

Ik denk dan ook dat de ongelovigen niet fysiek maar alleen geestelijk gestraft zullen worden. Een straf die zij over zichzelf zullen afroepen.

De ongelovigen zullen door de heiligen worden geoordeeld, omdat Jezus Christus het grootste deel van dit werk aan hen zal delegeren. Daardoor zullen de heiligen zich moeten verdiepen in alles wat de ongelovigen verkeerd hebben gedaan om tot een juiste taxatie te kunnen komen.

De heiligen zullen daardoor Gods sturende hand steeds meer leren zien, omdat zo alles aan het licht zal komen. God zal zo alles transparant maken, omdat door die transparantie wij Gods grote daden in deze wereld gedurende de hele wereldgeschiedenis steeds beter gaan zien.

God heeft na de jongste dag niets meer te verbergen.

Alles komt aan het licht en dan zullen we de Bijbel in de juiste context helemaal begrijpen en doorzien. Halleluja!

De gedachte dat na de jongste dag nog veel beloften in vervulling zullen gaan, neemt de druk weg om al Gods beloften vóór de Dag des Heeren in te passen.

Het idee dat God na de jongste dag de ongelovigen nog kans na kans zal geven, is gebaseerd op het eenvoudige gegeven dat God onveranderlijk is. Zoals Hij zich vóór de jongste dag aan ons bekend gemaakt heeft, zo zal Hij ook na de jongste dag blijven handelen.

God kan niet anders, omdat Hij volmaakt is.

Verder lees ik Openbaring 20 zo dat met de geliefde stad, die omsingeld en aangevallen gaat worden, het nieuwe Jeruzalem bedoeld is.

Het lijkt bizar, maar bij elke poort staat niet voor niets een engel.

En ook niet voor niets is het nieuwe Jeruzalem omgeven door een hoge muur.

Ook niet voor niets staat uitdrukkelijk vermeld dat niemand het nieuwe Jeruzalem mag binnenkomen die niet ingeschreven staat in het boek van het leven. (Openbaring 21:26)

Conclusie: buiten het nieuwe Jeruzalem houden zich, vlak na de neerdaling vanuit de hemel, nog mensen op die onheilig zijn. Even later zullen al die onheiligen worden afgevoerd naar de vuurpoel, dat is de tweede dood.

Tijdens het omsingelen van de geliefde stad, het nieuwe Jeruzalem, vindt er een schifting plaats.

De schapen worden van de bokken gescheiden. De schapen trekken zich samen in het kamp van de heiligen.

Deze these is niet meer dan een gedachte-experiment, waarvan de voors en tegens nog lang niet allemaal op tafel liggen.

Door nu met deze leesbril naar de profetieën te gaan kijken die de diverse schrijvers aan de orde stellen, hoop ik dat de meerwaarde van de these zichtbaar wordt.

Ook al besef ik dat ook met deze leesbril op niet alle profetieën te verklaren zullen zijn.

2 Profetisch licht bij Jesaja (M.J. Paul)

Uit dit hoofdstuk wil ik enkele gedachten lichten die het lezen met de leesbril van de paradijstheze ondersteunen, om daarna enkele teksten uit Jesaja door die bril te gaan lezen.

De citaten die ik geef, heb ik kort gehouden. Wie het geheel goed wil plaatsen, zal het hele hoofdstuk moeten lezen.

Een eerste citaat:

Uit deze passage blijkt dat het verbond sterk voorwaardelijk is. Israël moet rekening houden met de consequenties van de eigen houding. **Toch blijkt Gods trouw voort te duren in een tijd van straf.** Als Israël in ballingschap is en zich richt tot God, zal Hij genadig zijn en het volk weer terugbrengen. In plaats van een herhaling van de oude situatie zal Hij zorgen voor innerlijke vernieuwing, zodat het tot gehoorzaamheid komt. Deze trouw van God heeft onder meer te maken met het vervullen van de beloften aan de aartsvaders (Deut. 9:5).

Aangezien in Deuteronomium de aanwezigheid van profeten een zegen is van het verbond (Deut. 18:9-12) en aan het slot van dit boek zegen en vloek op de genoemde wijze aan de orde komen, is het niet verwonderlijk dat bij latere profeten al deze aspecten herkenbaar zijn. **De dreiging met straffen, de oproep tot bekering en de vooruitzichten op een heilrijke toekomst staan naast elkaar.** Deze boodschappen behoren bij het ene verbond en vormen daarmee verschillende facetten van dezelfde profetische verkondiging. (PL. blz. 24-25)

In de relatie van God met Zijn volk moeten we vooral Gods karakter leren kennen. God blijft trouw, ook al straft Hij. Gods toorn ligt ingebed in Zijn liefde. God is niet verknipt, zodat we een God van liefde en een God van toorn denken te mogen onderscheiden. God is één.

Ook na de jongste dag blijft God precies zo, zoals Hij zich aan ons heeft geopenbaard.

Ook dan zal Gods trouw voortduren in de straf die Hij geeft.

Jezus Christus en zijn heilige engelen zullen het dan voor het zeggen hebben in de vuurpoel.

Zij zullen iedereen die daarin belandt, rechtvaardig straffen.

Maar ook dan zal die straf gericht zijn op een heilrijke toekomst, want immers elke knie zal zich buigen, en elke tong zal God loven (Romeinen 14:11).

We bespreken de gegeven voorbeelden. Eerst Jesaja 2:1-5:

¹ Dit zijn de woorden van Jesaja, de zoon van Amos; het visioen dat hij zag over Juda en Jeruzalem.

² Eens zal de dag komen dat de berg
met de tempel van de HEER rotsvast zal staan,
verheven boven de heuvels, hoger dan alle bergen.
Alle volken zullen daar samenstromen,

³ machtige naties zullen zeggen:
'Laten we optrekken naar de berg van de HEER,
naar de tempel van Jakobs God.

Hij zal ons onderrichten, ons de weg wijzen,
en wij zullen zijn paden bewandelen.'

Vanaf de Sion klinkt zijn onderricht,
vanuit Jeruzalem spreekt de HEER.

4 Hij zal rechtspreken tussen de volken,
over machtige naties een oordeel vellen.
Zij zullen hun zwaarden omsmeden tot ploegijzers
en hun speren tot snoeimessen.

Geen volk zal nog het zwaard trekken tegen een ander volk,
geen mens zal meer weten wat oorlog is.

5 Nakomelingen van Jakob, kom mee,
laten wij leven in het licht van de HEER.

In de eindtijd zal het nieuwe Jeruzalem neerdalen. Het nieuwe Jeruzalem wordt in Openbaring beschreven als een piramide, waarbij de lengte en de breedte net zo groot is als de hoogte. De afmetingen van deze piramide zijn gigantisch, groter dan de afstand van Amsterdam naar Moskou. Het is dus een gigantische berg.

Deze neerdaling zie ik als een fysiek gebeuren waarbij ik de piramidevorm symbolisch opvat, als een driedimensionale werkelijkheid.

In Openbaring lezen we dat Johannes in die stad geen tempel zag.

Ik denk dat we die hele stad moeten opvatten als een tempel, waar God bij de mensen komt wonen. Wat Johannes zag, is dus juist.

Als God bij mensen komt wonen, sluit Hij zichzelf niet meer op in een tempel, maar de hele stad – het hele nieuwe Jeruzalem – wordt dan zijn woning, zijn tempel.

Deze hoge berg – het nieuw Jeruzalem – is verheven boven alle bergen.

In veel profetieën is te constateren dat de chronologische volgorde niet wordt aangehouden.

Zo ook in deze profetie, want wij weten dat na de jongste dag God eerst zal rechtspreken.

We moeten daarom vanaf vers 2 eerst overstappen naar vers 4.

God zal over alle volken rechtspreken en daardoor zullen zij allemaal veranderen.

Door het rechtspreken van God zullen alle naties hun fouten inzien en zij zullen vervolgens hun zwaarden omsmeden tot ploegijzers en hun speren tot snoeimessen.

Ik denk dat er na de jongste dag geen oorlogstuig meer op de aarde aanwezig zal zijn, hoogstens verbrande restanten. Daarom meen ik dat we dit symbolisch moeten opvatten. In hun gedachten verwerpen zij het gebruik van oorlogstuig en voortaan zullen ze alleen dingen maken tot opbloei van natuur en cultuur.

Dit wordt aan het einde van dit vers nog eens extra benadrukt: Geen volk zal nog het zwaard trekken tegen een ander volk, geen mens zal meer weten wat oorlog is.

Het vierde vers wordt ingeklemd door de verzen 3 en 5, waarin eerst de machtige naties en daarna de nakomelingen van Jakob worden opgeroepen om op te trekken naar de berg van de HEER om te leven in het licht van de HEER.

Uit Openbaring weten we dat alle onheiligen zullen worden afgevoerd naar de vuurpoel (= de tweede dood), waar ze zullen worden geoordeeld en waar ze hun straf zullen moeten uitzitten.

Pas na de beëindiging van die straf en nadat zij hun knie voor God hebben leren buigen, ontstaat er de ruimte om massaal op te trekken naar het nieuwe Jeruzalem.

In deze profetie is het 'profetisch perspectief' (PL. blz. 29) voelbaar aanwezig.

We lezen Jesaja 11:1-10:

1 Maar uit de stronk van Isaï schiet een telg op,
een scheut van zijn wortels komt tot bloei.
2 De geest van de HEER zal op hem rusten:
een geest van wijsheid en inzicht,
een geest van kracht en verstandig beleid,
een geest van kennis en ontzag voor de HEER.
3 Hij ademt ontzag voor de HEER;
zijn oordeel stoelt niet op uiterlijke schijn,
noch grondt hij zijn vonnis op geruchten.
4 Over de zwakken velt hij een rechtvaardig oordeel,
de armen in het land geeft hij een eerlijk vonnis.
Hij tuchtigt de aarde met de gesel van zijn mond,
met de adem van zijn lippen doodt hij de schuldigen.
5 Hij draagt gerechtigheid als een gordel om zijn lendenen
en trouw als een gordel om zijn heupen.
6 Dan zal een wolf zich neerleggen naast een lam,
een panter vlijt zich bij een bokje neer;
kalf en leeuw zullen samen weiden *
en een kleine jongen zal ze hoeden.
7 Een koe en een beer grazen samen,
hun jongen liggen bijeen;
een leeuw en een rund eten beide stro.
8 Bij het hol van een adder speelt een zuigeling,
een kind graait met zijn hand naar het nest van een slang.
9 Niemand doet kwaad, niemand sticht onheil
op heel mijn heilige berg.
Want kennis van de HEER vervult de aarde,
zoals het water de bodem van de zee bedekt.
10 Op die dag zal de telg van Isaï
als een vaandel voor alle volken staan.
Dan zullen de volken hem zoeken
en zijn woonplaats zal schitterend zijn.

In 'profetisch perspectief' zien we dat hier de eerste en tweede komst van Jezus samenvallen. Nadat Jezus alles volbracht heeft en als noodzakelijk gevolg daarvan uit de dood is opgestaan, is Hij veertig dagen later opgevaren naar de hemel om plaats te nemen naast zijn Vader. Vanaf dat moment ontving Jezus alle macht in de hemel, op de aarde en in de hel. Die macht gebruikt Hij niet ten volle, omdat Hij enige macht afstaat aan mensen en aan satan. In de hemel effectueert Hij zijn macht wel ten volle omdat Hij satan de toegang ontzegt. Maar op de aarde en in de hel laat Hij ten dele de mensen en Satan geworden. Door de heilige Geest werkt Hij krachtig in mensen en vergadert zo zijn kerk.

De verzen 4 en 5 geven een korte schets van het laatste oordeel, alle schuldigen worden dan afgevoerd naar de vuurpoel, in de tweede dood. Na de jongste dag zal er eerst vrede heersen op de heilige berg, binnen de muren van het nieuwe Jeruzalem. Daarna zal de kennis van de HEER de hele aarde vullen en zullen de volken Hem zoeken. De volken zullen dan hun rijkdommen binnenbrengen in het nieuwe Jeruzalem (Openbaring 12:24).

We lezen Jesaja 25:

Het feestmaal op de Sion

6 Op deze berg richt de HEER van de hemelse machten voor alle volken een feestmaal aan: uitgelezen gerechten en belegen wijnen, een feestmaal rijk aan merg en vet, met pure, rijpe wijnen.

7 Op deze berg vernietigt hij het waas dat alle volken het zicht beneemt, de sluier waarmee alle volken omhuld zijn.

8 Voor altijd doet hij de dood teniet. God, de HEER, wist de tranen van elk gezicht, de smaad van zijn volk neemt hij van de aarde weg – de HEER heeft gesproken.

9 Op die dag zal men zeggen: 'Hij is onze God! Hij was onze hoop: hij zou ons redden. Hij is de HEER, hij was onze hoop. Juich en wees blij: hij heeft ons gered!'

10 De hand van de HEER rust op deze berg, maar onder zijn voeten wordt Moab vertrapt, zoals stro in mest wordt getreden;

11 Moab spreidt zijn armen uit als iemand die tracht te zwemmen, maar hoe hij ook met zijn armen maait, de HEER laat hem door zijn hoogmoed ten onder gaan.

12 Hij haalt de hoge, versterkte muren omver, hij maakt ze met de grond gelijk, niets laat hij ervan heel.

Ook hier is de chronologische volgorde omgedraaid. Eerst zien we dat de HEER een feestmaal aanricht voor alle volken. Ook neemt Hij de sluier weg, zodat de waas verdwijnt. Hij doet voor altijd de dood teniet. Ik denk daarbij aan zowel de eerste als de tweede dood. Want, immers, God wist de tranen van elk gezicht.

De smaad van de Joden neemt Hij weg. Juich en wees blij: Hij heeft ons gered.

Vanaf vers 10 worden we teruggezet naar wat er aan die redding vooraf is gegaan. Want Moab vertegenwoordigt hier kennelijk de wereld die de HEER en zijn volk haat. (zie de Studiebijbel)
Tijdens het eindgericht laat God niets heel – in geestelijke zin – van zijn vijanden. Hij maakt ze met de grond gelijk; al het onheilige neemt Hij weg.

We lezen Jesaja 42:1-9 en letten daarbij speciaal op het effect dat de komst van Jezus Christus zal hebben voor alle volken.

Voordat dit echt gerealiseerd zal worden, zal het worden geopenbaard.

1 Hier is mijn dienaar, hem zal ik steunen,
hij is mijn uitverkorene, in hem vind ik vreugde,
ik heb hem met mijn geest vervuld.
Hij zal alle volken het recht doen kennen.

2 Hij schreeuwt niet, hij verheft zijn stem niet,
hij roept niet luidkeels in het openbaar;
3 het geknakte riet breekt hij niet af,
de kwijnende vlam zal hij niet doven.
Het recht zal hij zuiver doen kennen.

4 Ongebroken * en vol vuur
zal hij het recht op aarde vestigen;
de eilanden zien naar zijn onderricht uit.

5 Dit zegt God, de HEER,
die de hemel heeft geschapen en uitgespannen,
die de aarde heeft uitgehamerd
met alles wat zij voortbrengt,
die de mensen op aarde levensadem geeft,
en levensgeest aan allen die daar verkeren:

6 In gerechtigheid heb ik, de HEER, jou geroepen.
Ik zal je bij de hand nemen en je behoeden,
ik neem je in dienst voor mijn verbond met de mensen
en maak je tot een licht voor alle volken,

7 om blinden de ogen te openen,
om gevangenen te bevrijden uit de kerker,
wie in het duister zitten uit de gevangenis.

8 Ik ben de HEER, dat is mijn naam.
Ik deel mijn majesteit niet met een ander,
noch de lof die mij toekomt met een beeld.

9 Wat eertijds werd voorzeggd, is nu vervuld
en ik kondig jullie nieuwe dingen aan,
nog voor ze ontkiemen zal ik ze openbaren.

God verlost de wereld met het oog op alle volken.

Immers, Jezus Christus zal aan alle volken laten zien wat recht is en Hij zal zo voor alle volken het licht van de wereld zijn.

Ik denk dat we hier het begrip 'alle volken' ruim moeten nemen, en hieronder ook alle volken moeten verstaan die geleefd hebben vóór de eerste komst van Jezus.

Dus ook alle volken die tijdens de zondvloed zijn omgekomen, en ook alle volken die leefden in de tijd van de aartsvaders. Alle volken dus, die ooit de aarde hebben bevolkt en die in de toekomst de aarde nog zullen bevolken.

Hoe kan Jezus Christus al die volken laten zien wat recht is?

Hoe kan Hij voor al die volken het licht van de wereld worden?

Dat kan alleen als ze Hem in al zijn glorie zullen zien.

Dat kan alleen na de jongste dag, als iedereen, als elk volk uit de dood opstaat.

Vervolgens lezen we Jesaja 49: 5-13:

5 Toen sprak de HEER,
die mij al in de moederschoot
gevormd heeft tot zijn dienaar
om Jakob naar hem terug te brengen,
om Israël rond hem te verzamelen –
dat ik aanzien zou genieten bij de HEER
en dat mijn God mijn sterkte zou zijn.

6 Hij zei: 'Dat je mijn dienaar bent
om de stammen van Jakob op te richten
en de overlevenden van Israël terug te brengen,
dat is nog maar het begin.
Ik zal je maken tot een licht voor alle volken,
opdat de redding die ik brengen zal
tot aan de einden der aarde reikt.'

7 Dit zegt de HEER, de bevrijder, de Heilige van Israël,
tegen hem die smadelijk veracht wordt,
die door vreemde volken wordt verafschuwd,
die dienaar is van vreemde heersers:
Koningen zullen dit zien en opstaan,
vorsten buigen diep voorover,
omwille van de HEER, die betrouwbaar is,
de Heilige van Israël, die jou heeft uitgekozen.

8 Dit zegt de HEER:
In het uur van mijn genade geef ik je antwoord,
op de dag van de redding zal ik je helpen.
Ik zal je behoeden, ik neem je in dienst
voor mijn verbond met de mensen,
om het land weer op te richten,
om het verlaten erfgoed in eigendom terug te geven,
9 om tegen gevangenen te zeggen: 'Ga in vrijheid!'
en tegen wie in het duister verblijft: 'Kom tevoorschijn!'
Langs wegen zullen zij weiden,
op iedere kale heuvel vinden ze weidegrond.

10 Ze zullen dorst noch honger lijden,
de zinderende hitte zal hen niet kwellen
en de zon zal hen niet steken,
want hij die zich over hen ontfermt, zal hen leiden
en hen naar waterbronnen voeren.

11 Ik effen al mijn bergen tot een weg,
ik zal mijn paden plaveien.

12 Kijk! Zij daar komen van ver,
en kijk, zij uit het noorden, en uit het westen,
en zij uit het land van Syene. *

13 Juich, hemel! Jubel, aarde!
Bergen, breek uit in gejuich!
De HEER heeft zijn volk getroost,
hij heeft zich over de armen ontfermd.

Gods redding gaat ver. Jezus Christus zal de stammen van Jakob oprichten.

Wanneer zal dat gebeuren?

Zal dit plaatsvinden vóór de jongste dag?

Als dat vóór de jongste dag gebeurt, dan hebben alleen de dan levende Joden daarvan profijt.

Veel Joden die tijdens de Holocaust zijn omgekomen, zullen dit dan niet mee kunnen maken.

Vandaar dat ik denk, dat de oprichting van de stammen van Jakob pas na de jongste dag zal worden voltooid.

Dit laat onverlet, dat vóór de jongste dag God nog grote plannen met zijn volk kan realiseren.

Daarbij denk ik aan de profetie uit Jesaja 19:19-25.

Gods redding zal reiken tot het einde van de aarde.

Iedereen zal in die redding mogen delen, nadat God eerst recht heeft gedaan

We lezen Jesaja 56:1-8:

1 Dit zegt de HEER :

Handel rechtvaardig, handhaaf het recht;

de redding die ik breng is nabij,

en weldra openbaar ik mijn gerechtigheid.

2 Gelukkig de mens die zo handelt,

het mensenkind dat hieraan vasthoudt;

hij neemt de sabbat in acht en ontwijdt hem niet,

hij weerhoudt zijn hand van het kwaad.

3 De vreemdeling die zich met de HEER heeft verbonden,

laat hij niet zeggen:

'De HEER zondert mij zeker af van zijn volk.'

En laat de eunuch niet zeggen:

'Ik ben maar een dorre boom.'

4 Want dit zegt de HEER :

De eunuch die mijn sabbat in acht neemt,

die keuzes maakt naar mijn wil,

die vasthoudt aan mijn verbond,

5 hem geef ik iets beters dan zonen en dochters:

een gedenkteken en een naam in mijn tempel

en binnen de muren van mijn stad.

Ik geef hem een eeuwige naam,

een naam die onvergankelijk is.

6 En de vreemdeling die zich met de HEER heeft verbonden

om hem te dienen en zijn naam lief te hebben,

om dienaar van de HEER te zijn

– ieder die de sabbat in acht neemt en niet ontwijdt,

ieder die vasthoudt aan mijn verbond –,

7 hem breng ik naar mijn heilige berg,

hem schenk ik vreugde in mijn huis van gebed;

zijn offers zijn welkom op mijn altaar.

Mijn tempel zal heten 'Huis van gebed voor alle volken'.

8 Zo spreekt God, de HEER,

die bijeenbrengt wie uit Israël verdreven waren:

Ik breng er nog meer bijeen dan al bijeengebracht zijn.

In dit hoofdstuk ontwaren we de dynamiek van de verlossing.
Alles wat we in het hier en nu doen, heeft consequenties voor de toekomst.
De gelovige eunuch wordt ons hier als voorbeeld gegeven.
Deze eunuch ontvangt een eeuwige naam, hij krijgt het eeuwige leven.

Ook gelovige vreemdelingen ontvangen een plaats op Gods heilige berg, het nieuwe Jeruzalem.
Tijdens de oudtestamentische bedeling moesten de gelovigen God op een andere manier dienen dan wat tijdens de nieuwtestamentische bedeling in gebruik raakte.
In Markus 11:17 haalt Jezus deze tekst uit Jesaja aan en liet daarmee zien dat het op dat moment goed was om God op de oudtestamentische manier te dienen.
Ook zij die offers hebben gebracht op Gods altaar in de oudtestamentische tijd, brengt Hij naar Zijn heilige berg.

We lezen Jesaja 60: 10-22, over het nieuwe Jeruzalem:

10 Vreemdelingen zullen je muren herbouwen,
hun koningen staan je ter beschikking.
Ik heb je geslagen in mijn woede,
in mijn mededogen zal ik me over je ontfermen.

11 Je poorten zullen nooit gesloten worden,
dag en nacht zullen ze openstaan,
zodat de rijkdom van vreemde volken kan binnenstromen,
met de koningen die worden meegevoerd.

12 Elk volk of koninkrijk dat weigert
jou te dienen, zal ten onder gaan;
al die volken zullen worden verdelgd en vernietigd.

13 De luister van de Libanon,
den, sneeuwbal en cipres,
ze zullen bij je komen,
om mijn heiligdom luister bij te zetten;
zo eer ik de plaats waar mijn voeten rusten.

14 Met gebogen hoofd zullen ze komen,
de zonen van je onderdrukkers,
en iedereen die jou verachtte
zal zich aan je voeten neerwerpen.
Ze noemen je 'Stad van de HEER',
'Sion van de Heilige van Israël'.

15 Eens was je verlaten en gehaat
en werd je door niemand bezocht,
maar ik zal je eeuwige roem verlenen,
geslacht op geslacht zul je een bron van vreugde zijn.

16 Je zult de melk van vreemde volken drinken,
je wordt gezoogd door koninklijke borsten.
Dan zul je beseffen
dat ik, de HEER, je redder ben,
je beschermer, de Machtige van Jakob.

17 In plaats van koper zal ik je goud brengen,

in plaats van ijzer breng ik zilver,
koper in plaats van bomen,
ijzer in plaats van stenen.
Ik stel de vrede aan als wachter
en de gerechtigheid als het gezag.
18 Van geweld in je land wordt niets meer vernomen,
noch van verwoesting en rampspoed binnen je grenzen.
Je zult je muren Redding noemen
en je poorten Faam.
19 Overdag is het licht van de zon niet meer nodig,
de glans van de maan hoeft je niet te verlichten,
want de HEER zal je voor altijd licht geven
en je God zal voor je schitteren.
20 Je zon zal niet meer ondergaan,
je maan niet meer verbleken,
want de HEER zal je voor altijd licht geven.
De dagen van je rouw zijn voorbij.
21 Je volk telt enkel nog rechtvaardigen,
zij zullen het land voorgoed bezitten.
Zij zijn de eerste scheuten van wat ik heb geplant,
ik heb hen gemaakt om mijn luister te tonen.
22 De geringste groeit uit tot een duizendtal,
de kleinste tot een machtig volk.
Ik, de HEER, zal dit spoedig volvoeren,
wanneer de tijd is gekomen.

De hier gegeven tekening van het nieuwe Jeruzalem komt overeen met wat we daarover in Openbaring lezen. De poorten zullen dag en nacht openstaan en volkeren zullen hun rijkdom, hun lof, inbrengen in het nieuwe Jeruzalem.
Elk vijandig volk zal worden vernietigd. Ofwel, in de woorden van Openbaring, zal worden afgevoerd naar de vuurpoel, dat is de tweede dood.
Tijdens die tweede dood zullen al die vijandige volken worden gestraft en gereinigd, met als gevolg: 'met gebogen hoofd zullen ze komen, de zonen van je onderdrukkers, en **iedereen** die jou verachtte zal zich aan je voeten neerwerpen.' (vers 14)
Vers 22 geeft een flashback: De geringste zal uitgroeien tot een groot volk.
David was de geringste onder zijn broers.

In Jesaja 61 lezen we over de komende glorie:

1 De geest van God, de HEER, rust op mij,
want de HEER heeft mij gezalfd.
Om aan armen het goede nieuws te brengen
heeft hij mij gezonden,
om aan verslagen harten hoop te bieden,
om aan gevangenen hun vrijlating bekend te maken
en aan geketenden hun bevrijding,

2 om een genadejaar van de HEER uit te roepen
en een dag van wraak voor onze God,

om allen die treuren te troosten,

3 om aan Sions treurenden te schenken
een kroon op hun hoofd in plaats van stof,
vreugdeolie in plaats van een rouwgewaad,
feestkledij in plaats van verslagenheid.

Men noemt hen 'Terebinten van gerechtigheid',
geplant door de HEER als teken van zijn luister.

4 Wat eertijds vernield werd, zullen zij herbouwen,
de lang verlaten streken weer bevolken;
ze herstellen de vervallen steden,
verlaten sinds mensenheugenis.

5 Vreemden staan je ten dienste en hoeden je schapen,
vreemdelingen worden je dagloner of wijnbouwer.

6 En jullie worden priester van de HEER genoemd,
dienaar van onze God zul je heten.

Je zult je te goed doen aan de rijkdom
door vreemde volken vergaard,
je zult je met hun luister bekleden.

7 De smaad die je verdiende loon werd genoemd,
je schande wordt je dubbel vergoed.

Daarom erven zij dubbel van het land
en is eeuwige vreugde hun deel.

8 Want ik, de HEER, heb het recht lief,
ik haat offers van roofgoed.

Ik zal hen getrouw belonen,
een eeuwig verbond sluit ik met hen.

9 Hun kinderen zullen vermaard zijn bij alle volken,
heel de aarde kent hun nageslacht.

Dan zullen allen die hen zien erkennen:

'Dat zijn de kinderen die de HEER heeft gezegend.'

10 Ik vind grote vreugde in de HEER,
mijn hele wezen jubelt om mijn God.
Hij deed mij het kleed van de bevrijding aan,
hulde mij * in de mantel van de gerechtigheid,
zoals een bruidegom een kroon opzet, *
zoals een bruid zich tooit met haar sieraden.

11 Want zoals de aarde haar gewassen voortbrengt,
zoals een tuin het gezaaide laat ontkiemen,
zo laat God, de HEER, gerechtigheid ontkiemen
en glorie voor het oog van alle volken.

In Lukas 4:18-19 zien we dat Jezus een gedeelte uit Jesaja las tot aan: 'om het genadejaar van de Heer uit te roepen.' Daarna zei Hij tegen hen: 'Vandaag hebben jullie deze Schrifttekst in vervulling horen gaan.'

In denk dat we deze tekst zo moeten interpreteren dat vanaf dat ogenblik het genadejaar van de HEER is begonnen. Dat genadejaar loopt door tot aan de jongste dag, tot aan het moment dat satan voor een korte tijd zal worden losgelaten.

Daarna volgt de dag van wraak van onze God, waarop de schapen van de bokken zullen worden gescheiden en waarop een begin zal worden gemaakt met het straffen van alle onheiligen.

We moeten, denk ik, het genadejaar van de Heer en een dag van wraak van onze God in 'profetisch perspectief' lezen.

De daarop volgende verzen gaan dan over het nieuwe Jeruzalem.

Buiten die stad zullen de onheilige volken worden gestraft, maar kennelijk ook worden ingeschakeld bij het opbouwen van vervallen steden.

De heiligen zullen als priesters optreden, en zullen – net als wij nu – het evangelie brengen aan allen die nog niet geloven.

Dat kan zelfs, denk ik, tijdens hun detentie.

Net zoals nu christenen gevangen bezoeken.

God laat zijn gerechtigheid en glorie ontkiemen voor de ogen van alle volken.

Pas na de jongste dag, als alles aan het licht zal komen, zullen alle volken dit gaan zien.

Tenslotte lezen we Jesaja 65:17-25:

17 Zie, ik schep een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.

Wat er vroeger was raakt in vergetelheid,
het komt niemand ooit nog voor de geest.

18 Er zal alleen maar blijdschap zijn
en groot gejuich om wat ik schep.

Ik herschep Jeruzalem in een jubelende stad
en schenk haar bevolking vreugde.

19 Dan zal ik over Jeruzalem jubelen
en mij verblijden over mijn volk.
Geen geweën of geweeklaag wordt daar nog gehoord.

20 Geen zuigeling zal daar meer zijn
die slechts enkele dagen leeft,
geen grijsaard die zijn jaren niet voltooit;
want een kind zal pas sterven als honderdjarige,
en wie geen honderd wordt, geldt als vervloekt.

21 Zij zullen huizen bouwen en er zelf in wonen,
wijngaarden planten en zelf van de opbrengst eten;

22 in wat zij bouwen zal geen ander wonen,
van wat zij planten zal geen ander eten.
Want de jaren van mijn volk
zullen zijn als de jaren van een boom;
mijn uitverkorenen zullen zelf genieten
van het werk van hun handen.

23 Zij zullen zich niet tevergeefs afmatten
en geen kinderen baren voor een verschrikkelijk lot.
Zij zullen, met heel hun nageslacht,
een volk zijn dat door de HEER is gezegend.

24 Ik zal hun antwoorden nog voor ze mij roepen,
ik zal hen verhoren terwijl ze nog spreken.
25 Wolf en lam zullen samen weiden,
een leeuw en een rund eten beide stro
en een slang zal zich voeden met stof.
Niemand doet kwaad, niemand sticht onheil
op heel mijn heilige berg – zegt de HEER.

Hier wordt een beeld geschetst van het nieuwe Jeruzalem, een stad vol jubel.
De meeste teksten spreken voor zichzelf, alleen de verzen 20 en 23 zijn problematisch.
In vers 20 lezen we dat mensen toch zullen sterven, al sterft de jongste pas op honderdjarige leeftijd.
Wie eerder sterft, moet als vervloekt worden beschouwd.
De Studiebijbel noteert bij dit vers:

65:20 Letterlijk opgevat kan dit vers andere uitspraken in dit hoofdstuk weerspreken (v. 16b, 19b, 23, 25d). Het is maar een manier van spreken om duidelijk te maken hoelang het menselijke leven onder Gods zegen duurt, iets dat kenmerkend is voor de nieuwe schepping (vgl. Gen. 5:5 en aantekening) Men zal zó lang leven, dat men honderd jaar erg kort zal vinden voor een mensenleven, ervan uitgaand: als iemand zó jong sterft, moet hij het wel erg bont hebben gemaakt en werkelijk verdoemd zijn. De rest van het hoofdstuk toont wel aan dat het vermelden van dood en vervloeking (volgens andere vertalingen: vervloeking van zondaren) retorisch van aard is, en dat er op de nieuwe aarde geen dood meer bestaat en er ook geen zondaren meer zijn.

Ik denk dat direct na de neerdaling van het nieuwe Jeruzalem, buiten de stad de scheiding van de schapen en de bokken zal voltrekken. De zondaren zullen dan afgevoerd worden naar de vuurpoel, dat is de tweede dood.

Lezend in Openbaring 20 zal deze scheiding zich snel voltrekken.

Uit deze tekst uit Jesaja is op te maken dat voor sommigen deze scheiding iets later zal plaatsvinden. Honderd jaar na de neerdaling zal elke zondaar uitgezuiverd zijn en de tweede dood ondergaan.

Moeten we vers 23 zó lezen dat er kinderen geboren zullen worden?

Ik denk niet letterlijk, maar wél zo dat alle kinderen herboren zullen worden.

Het hele nageslacht zal compleet worden. Niemand zal worden gemist.

Alle zondaren die eerst de tweede dood zullen sterven, zullen daaruit verlost worden.

Jezus heeft immers zowel de eerste als de tweede dood overwonnen.

Uiteindelijk zal ieders nageslacht compleet zijn, heel gemaakt door de HEER.

Paul sluit dit gedeelte af met de volgende constatering:

Deze teksten vormen slechts een selectie van de vele profetieën van Jesaja. Ze laten zien dat er allerlei beelden voor de toekomst gebruikt worden. Het is begrijpelijk dat de lezers en hoorders zich steeds weer afvragen: over welke toekomst gaat het? Wanneer wordt dit alles werkelijkheid? Het O.T. maakt geen duidelijk onderscheid tussen toekomstig heil dat nog binnen de geschiedenis zal komen, en het heil van eeuwigheid, evenmin als het sterk onderscheid maakt tussen de eerste en tweede komst van de Messias. De geadresseerde is echter steeds dezelfde: hetzelfde Jeruzalem, dat een lijdenstijd heeft gehad, ontvangt een nieuwe toekomst (Jes. 40:1-2). (PL. blz. 35)

Met de leesbril van de paradijstheze op, gaat het in de hierboven genoemde teksten meestal over het nieuwe Jeruzalem. In de Studiebijbel is bij Jes. 40:1 de volgende aantekening opgenomen:

40:1 In deel II van het boek Jesaja zijn drie onderdelen te onderscheiden van elk negen hs.: 40-48; 49-57 en 58-66. (...) De profeet richt zijn blik op de toekomst en ontwikkelt drie belangrijke motieven: 1. De terugkeer uit de Babylonische ballingschap; 2. De verlossing van het volk van God en zijn bevrijder; 3. De luister van het toekomstige Jeruzalem. Overigens richt Jesaja reeds in deel I zijn ogen voorbij de Babylonische ballingschap en Israëls terugkeer. In profetisch perspectief overziet hij met één blik heel de toekomstige heilsgeschiedenis, zonder de verschillende stadia te onderscheiden.

In het boek 'Hier en daar' van Henk Binnendijk heb ik gelezen dat het huidige Jeruzalem al 23 keer verwoest is geweest. Ik denk, dat het nog een keer verwoest zal worden om plaats te moeten maken voor het nieuwe Jeruzalem dat uit de hemel zal neerdalen.

Dit laat onverlet dat het huidige Jeruzalem in deze bedeling nog van grote betekenis kan worden. Daarbij denk ik dan met name aan Jesaja 19:19-25:

19 Op die dag zal er midden in Egypte een altaar voor de HEER staan en aan de grens een aan hem gewijde steen, 20 die als teken zullen dienen om de HEER van de hemelse machten aan Egypte te herinneren. Wanneer de Egyptenaren de HEER aanroepen omdat ze onderdrukt worden, zal hij hun een bevrijder sturen, die voor hen opkomt en hen zal bevrijden. 21 Zo zal de HEER zich aan Egypte laten kennen. Op die dag zullen de Egyptenaren de HEER erkennen, hem dienen met vredeoffers en graanoffers, hem geloften doen en die inlossen. 22 De HEER zal hen slaan en hen helen; zij zullen naar hem terugkeren, hij zal hun gebeden verhoren en hen genezen.

23 Op die dag zal er een weg lopen van Egypte naar Assyrië. Dan zullen de Assyriërs naar Egypte komen en de Egyptenaren naar Assyrië, en samen zullen zij de HEER dienen. 24 Op die dag zal Israël zich als derde bij Egypte en Assyrië voegen, tot zegen voor de hele wereld. 25 Want de HEER van de hemelse machten zal hen zegenen met de woorden: 'Gezegend is Egypte, mijn volk, en Assyrië, werk van mijn handen, en Israël, mijn bezit.'

Er zijn redenen te noemen om aan te nemen dat deze profetie al gedeeltelijk of geheel vervuld is, maar evengoed zijn er redenen te vinden dat deze profetie nog een verdere vervulling moet krijgen, een letterlijke vervulling nog vóór de jongste dag of een symbolische vervulling ná de jongste dag. Er is dus alle reden om voor het huidige Jeruzalem en zijn buurvölkeren te blijven bidden.

Nadat Paul ons heeft laten meekijken door de leesbrillen van Joden en Messiasbelijdende Joden, komt hij met een eigen exegetische beschouwing. Deze sluit hij af met:

Het laatste woord is niet aan de machten van het kwaad, maar aan de HEERE God. Hij zal deze aarde vernieuwen en laten beantwoorden aan zijn grote doel. Hoe het allemaal precies gaan zal, is ons niet bekend. Tegenover hen die snel allerlei Bijbelgedeelten verbinden met hedendaagse gebeurtenissen, dient gewezen te worden op de heilshistorische samenhang. Wat wél bekend is en wat wij opmerken, behoort een aansporing te zijn om met verlangen uit te zien en om de lofzang aan te heffen.

De apostel Paulus citeert in Romeinen 9-11 veel profetieën die betrekking hebben op het ongeloof en de bekering van Israël. Zijn betoog loopt uit op een lofzang: 'O diepte van rijkdom, zowel van wijsheid als van kennis van God, hoe ondoorgrondelijk zijn Zijn oordelen en onnaspeurlijk Zijn wegen!' (Rom. 11:33). (PL. blz. 47)

We mogen ervan uitgaan dat Paulus de Openbaring die Johannes op Patmos heeft ontvangen, niet gelezen heeft.

Daardoor weten wij méér dan Paulus, voor wat betreft alles wat ons in Openbaring wordt aangereikt. Vandaar dat het ook goed en nuttig is om vanuit Openbaring alle profetieën uit de O.T. te lezen.

3 Profetisch licht bij Jeremia (C.C. Stavleu)

Eerst wil ik de heilsprofetieën uit Jeremia bespreken die door Stavleu worden aangereikt.
We lezen eerst Jeremia 23:5-7:

5 De dag zal komen – spreekt de HEER – dat ik aan Davids stam een rechtmatige telg laat ontspruiten, die als koning een wijs beleid zal voeren en die in het land recht en gerechtigheid zal handhaven. **6** Dan wordt Juda verlost en zal Israël in vrede leven. Zijn naam zal zijn “De HEER is onze gerechtigheid”.

7 Daarom, de dag zal komen – spreekt de HEER – dat er niet meer wordt gezegd: “Zo waar de HEER leeft, die het volk van Israël uit Egypte heeft bevrijd,” **8** maar: “Zo waar de HEER leeft, die de nakomelingen van Israël uit het land van het Noorden heeft bevrijd en uit de andere landen waarheen hij hen verbannen had.” Dan zullen ze weer in hun eigen land wonen.’

We beginnen hier met een van de voornaamste profetieën uit het boek Jeremia. Duidelijk zal zijn dat met de rechtmatige telg de Messias bedoeld wordt.

Deze profetie moeten we ook in ‘profetisch perspectief’ lezen, waarbij de eerste en de tweede komst van Jezus lijken samen te vallen.

Met name vers 6 duidt daarop, omdat er na de eerste komst echt geen vrede voor Israël is gekomen. Daarentegen voorspelde Jezus dat Jeruzalem zou worden verwoest, wat in het jaar 70 door de Romeinen zijn beslag heeft gekregen.

Na de jongste dag zal blijken dat de nakomelingen van Israël in hun eigen land zullen wonen, want de HEER bevrijdt allen die Hij eens verbannen heeft.

In het hele verhaal rondom deze tekst mogen we zien dat God een rechtvaardige straf voltrekt, en dat Hij vanwege Zijn beloften iedereen zal bevrijden.

De rechtvaardige telg zal Juda verlossen en Israël in vrede doen leven.

Vervolgens lezen we Jeremia 29:4-14:

4 ‘Dit zegt de HEER van de hemelse machten, de God van Israël, tegen de ballingen die hij vanuit Jeruzalem naar Babel heeft laten voeren: **5** Bouw huizen en ga daarin wonen, leg tuinen aan en eet van de opbrengst, **6** ga huwelijken aan en verwek zonen en dochters, zoek vrouwen voor je zonen en huw je dochters uit, zodat zij zonen en dochters baren. Jullie moeten in aantal toenemen, niet afnemen. **7** Bid tot de HEER voor de stad waarheen ik jullie weggevoerd heb en zet je in voor haar bloei, want de bloei van de stad is ook jullie bloei.

8 Dit zegt de HEER van de hemelse machten, de God van Israël: Laat je niet misleiden door je profeten en waarzeggers. Hecht geen geloof aan hun dromen; ze dromen slechts wat jullie wensen. **9** Wat ze jullie in mijn naam profeteren zijn leugens. Ik heb hen niet gezonden – spreekt de HEER.

10 Dit zegt de HEER: Als er in Babel zeventig jaar voorbij zijn, zal ik naar jullie omzien. Dan zal ik mijn belofte gestand doen door jullie naar Jeruzalem te laten terugkeren. **11** Mijn plan met jullie staat vast – spreekt de HEER. Ik heb jullie geluk voor ogen, niet jullie ongeluk: ik zal je een hoopvolle toekomst geven. **12** Jullie zullen

mij aanroepen en tot mij bidden, en ik zal naar jullie luisteren. 13 Jullie zullen mij zoeken en ook vinden, als jullie mij tenminste met hart en ziel zoeken. 14 Ik zal me door jullie laten vinden – spreekt de HEER – en ik zal in je lot een keer brengen. Ik zal jullie samenbrengen uit alle volken en plaatsen waarheen ik je verbannen heb – spreekt de HEER – en je laten terugkeren naar Jeruzalem, waaruit ik je heb laten wegvoeren.

God heeft Israël uitverkoren om te laten zien wie Hij is. Allereerst mogen de Israëlieten zo God leren kennen, maar ook alle volken mogen meekijken.

Na de jongste dag zal dat zeker gebeuren, als alles aan het licht zal komen en God de gegeven plaatjes zal toelichten. Alles zal dan helder worden.

Israël is niet alleen het uitverkoren volk van God, maar Gods omgang met Zijn volk vormt ook een spiegel voor alle volken. Zo ook in deze tekst.

Als de HEER spreekt 'Ik heb jullie geluk voor ogen, niet jullie ongeluk', dan spreekt God hier indirect ook alle volken mee aan.

God is immers één, God handelt zonder aanzien des persoons, Gods liefde omvat elk volk.

Daarom, denk ik, mogen we de Babylonische ballingschap vergelijken met de vuurpoel, met de tweede dood.

Als God straft, dan straft Hij altijd rechtvaardig.

De Babylonische ballingschap is meer dan een rechtvaardige straf, maar ondanks die straf blijft Gods liefde uitgaan naar Zijn volk.

Evenzo zal Gods liefde blijven uitgaan naar allen die afgevoerd zullen worden naar de vuurpoel.

De vuurpoel zal voor miljarden mensen meer dan een rechtvaardige straf zijn.

God zal recht doen, maar ondanks die straf zal Zijn liefde blijven uitgaan naar al Zijn schepselen.

Ik denk dat de Joden die in de vuurpoel terecht zullen komen, een voorkeursbehandeling zullen krijgen. Uiteraard zullen ze strafvermindering ontvangen voor alles wat hen hier op aarde ten onrechte is aangedaan. Maar ook zullen ze als eerste – vanuit de vuurpoel - terugkeren naar het nieuwe Jeruzalem.

De terugkeer van veel Joden naar het huidige Israël is slechts een gedeeltelijke vervulling van Gods beloften. Na de jongste dag zal God al Zijn beloften inlossen, zodat er ook voor alle Joden die de Holocaust hebben meegemaakt, een machtige toekomst in het verschiet ligt.

Stavleu sluit het subhoofdstuk **Heilprofetieën in de hoofdstukken 1-29 en 34-52** af met:

De volkenprofetieën sluiten het bijbelboek af. De volken die Juda bedreigen en onderdrukken, zullen worden geoordeeld. Als eerste wordt Egypte genoemd (Jer. 46) en als laatste Babel (Jer. 50-51). Egypte was de eerste onderdrukker van Israël en het volk waarvan men in de tijd van Jeremia steun verwachtte (Jer. 42-44). Babel was het volk dat de de Israëlieten in de tijd van Jeremia onderdrukte. God zou beide volken oordelen, wat indirect duidde op heil voor Israël. In deze volkenprofetieën treffen we eveneens een aantal heilsworden voor de volken aan. (37, zie later)

In het geheel van Jeremia wordt hiermee aangeduid dat God het laatste woord heeft en dat Hij vrede wil voor Israël en de volken. (PL. blz. 55)

Hieronder de teksten waar Stavleu in noot 37 naar verwijst:

46:26b Maar eens wordt Egypte weer zoals het vroeger was – spreekt de HEER.

48:47 Maar eens zal ik in Moabs lot een keer brengen – spreekt de HEER.’

49:6 Maar eens zal ik in Ammons lot een keer brengen – spreekt de HEER.

49:39 Maar eens zal ik in Elams lot een keer brengen – spreekt de HEER.’

Al deze teksten laten zien dat God uiteindelijk de vrede voor alle volken beoogd.

Vervolgens kijken we naar de belangrijkste profetie uit Jeremia 30-33, en wel Jeremia 31:27-34:

27 'De dag zal komen – spreekt de HEER – dat ik Israël en Juda zal inzaaien met mensen en met dieren. 28 Zoals ik niet aarzelde om hen uit te rukken en te verwoesten, af te breken, kwaad te doen en te vernietigen, zo zal ik niet aarzelen om hen te planten en op te bouwen – spreekt de HEER. 29 Dan zal men niet meer zeggen: "Als de ouders onrijpe druiven eten, krijgen de kinderen stroeve tanden," 30 maar zal wie zondigt om zijn eigen zonden sterven. Wanneer iemand onrijpe druiven eet, zullen zijn eigen tanden stroef worden.

31 De dag zal komen – spreekt de HEER – dat ik met het volk van Israël en het volk van Juda een nieuw verbond sluit, 32 een ander verbond dan ik met hun voorouders sloot toen ik hen bij de hand nam om hen uit Egypte weg te leiden. Zij hebben dat verbond verbroken, hoewel ze mij toebehoorden – spreekt de HEER. 33 Maar dit is het verbond dat ik in de toekomst met Israël zal sluiten – spreekt de HEER: Ik zal mijn wet in hun binnenste leggen en hem in hun hart schrijven. Dan zal ik hun God zijn en zij mijn volk. 34 Men zal elkaar niet meer hoeven te onderwijzen met de woorden: "Leer de HEER kennen," want iedereen, van groot tot klein, kent mij dan al – spreekt de HEER. Ik zal hun zonden vergeven en nooit meer denken aan wat ze hebben misdaan.

Ik denk dat we ook deze profetie in 'profetisch perspectief' moeten lezen.

Duidelijk zal zijn dat Jezus bij de instelling van het heilig Avondmaal het nieuwe verbond zo heeft geïntroduceerd dat Hijzelf de bemiddelaar is van een nieuw verbond. (Hebreeën 12:24)

Dit ingestelde nieuwe verbond loopt door tot na de jongste dag, tot aan het moment dat het niet meer nodig is om de HEER te leren kennen. Want er zal een moment komen dat **iedereen**, van groot tot klein, de HEER zal kennen.

Het feit dat nu nog weinig Joden tot het geloof in Jezus Christus zijn gekomen, heeft te maken met de sluier, de gedeeltelijke verharding (Romeinen 11:25) die over hen is heen gelegd. Het is weliswaar een sluier die in de weg van het geloof kan worden weggenomen (2 Korintiërs 3:14-16).

Toch lijkt het erop dat God Zijn volk vanaf de afronding van Jezus' taak op aarde even geen voorkeursbehandeling meer geeft.

Dit feit noopt ons tot het denken in een groter perspectief. Ook na de jongste dag zullen er nog veel Joden in het nieuwe Jeruzalem worden verwelkomd, zodat iedereen zal kunnen concluderen dat héél Israël behouden wordt (Romeinen 11:26). God maakt al Zijn beloften waar!

Tenslotte lezen we Jeremia 31:35-40:

35 Dit zegt de HEER,
die de zon heeft gemaakt als het licht voor de dag,
de maan en sterren als de lichten voor de nacht,
die de zee opzweept, zodat de golven bruisen,
wiens naam is HEER van de hemelse machten:
36 Pas als deze orde ophoudt te bestaan
– spreekt de HEER –
bestaat ook Israël niet meer,
is het niet meer voor altijd mijn volk.
37 Dit zegt de HEER:
Zoals de hoogte van de hemel niet gemeten wordt,
de diepte van het fundament der aarde niet gepeild,
zo verwerp ik niet het nageslacht van Israël
om alles wat het heeft misdaan
– spreekt de HEER.
38 De dag zal komen – spreekt de HEER – dat Jeruzalem wordt herbouwd en aan mij
wordt gewijd. Dan loopt de muur weer vanaf de Chananeltoren tot aan de
Hoekpoort, 39 en vanaf dat punt zal hij worden verlengd naar de Gareb, en dan een
bocht naar Goa maken. 40 Hij zal om de vallei lopen waar de doden worden begraven en
de as wordt uitgestrooid, en verder om alle akkers tot aan het Kidrondal. Van daar loopt
hij naar de hoek van de Paardenpoort in het oosten. Heel dit gebied zal aan de HEER zijn
gewijd, en Jeruzalem zal nooit meer worden afgebroken en verwoest.’

De Studiebijbel noteert bij vers 40:

31:40 de vallei . . . begraven: Het Hinnomdal aan de zuidkant van de stad (zie 2:23 en aantekening),
Kidrondal: aan de oostkant. Jeremia kondigt niet alleen Jeruzalems wederopbouw aan, maar ook haar
uitbreiding en totale reiniging, zelfs van plekken zoals het Hinnondal, zodat ‘heel dit gebied aan de
HEER zal zijn gewijd’. Dat de godsspraak over Jeruzalem aan het eind van deze hoofdstukken is
geplaatst, laat zien dat de stad de roeping heeft om een belangrijke rol te spelen in het nieuwe
verbond. Het NT bevestigt dit: Jeruzalem is de plaats waar Jezus sterft en waar dus het heil wordt
voltooid (Luc. 13:33; 24:18). Daar moeten Jezus’ leerlingen op de heilige Geest wachten (Hand. 1:4) en
daarvandaan zal het heil zich verspreiden ‘in heel Judea en Samaria, tot aan de uiteinden van de
aarde’. Het kan zijn dat Jeremia’s gedachte over de uitbreiding van de stad betrekking heeft op dit
laatste.

Duidelijk is dat God nooit Zijn volk zal verwerpen en dat uiteindelijk Jeruzalem zal worden herbouwd
en geheel aan God zal worden gewijd.

Ook hier moeten we weer denken in ‘profetisch perspectief’, omdat er vóór de jongste dag geen
enkele stad helemaal aan de HEER zal worden gewijd. Openbaring is daar duidelijk over.

Juist aan het einde van de tijd zal de afval toenemen.

Dus, ook hier moeten we denken aan het nieuwe Jeruzalem. Die stad met al zijn buitengebieden zal
aan de HEER zijn gewijd.

Uiteindelijk, als ook de zondaren hun verdiende straf erop hebben zitten, zal de hele nieuwe aarde
aan de HEER zijn gewijd. Jeruzalem zal dan nooit meer worden afgebroken en verwoest, omdat dan
iedereen God zal dienen.

4 Profetisch licht bij Ezechiël (A.J. van den Herik)

Ook nu zullen we de door de schrijver geselecteerde profetieën bekijken.
We beginnen met Ezechiël 37:1-14:

1 Ik werd opnieuw door de hand van de HEER gegrepen. Zijn geest voerde mij mee en hij zette mij neer in een dal vol beenderen. **2** Ik moest er aan alle kanten omheen lopen, en zo zag ik dat er verspreid over het dal heel veel beenderen lagen, die helemaal waren uitgedroogd. **3** De HEER vroeg mij: 'Mensenkind, kunnen deze beenderen weer tot leven komen?' Ik antwoordde: 'HEER, mijn God, dat weet u alleen.' **4** Toen zei hij: 'Profeteer, en zeg tegen deze beenderen: "Dorre beenderen, luister naar de woorden van de HEER! **5** Dit zegt God, de HEER: Beenderen, ik ga jullie adem geven zodat jullie tot leven komen. **6** Ik zal jullie pezen geven, vlees op jullie laten groeien en jullie met huid overtrekken. Ik zal jullie adem geven zodat jullie tot leven komen, en jullie zullen beseffen dat ik de HEER ben.'"

7 Ik profeteerde zoals mij was opgedragen. Zodra ik dat deed hoorde ik een geluid, er klonk een geruis van botten die naar elkaar toe bewogen en zich aaneen voegden. **8** Ik zag pezen zich aanhechten en vlees groeien, ik zag hoe er huid over de botten heen trok, maar ademen deden ze nog niet. **9** Toen zei hij tegen mij: 'Profeteer tegen de wind, profeteer, mensenkind, en zeg tegen de wind: "Dit zegt God, de HEER: Kom uit de vier windstreken, wind, en blaas in deze doden, zodat ze weer gaan leven.'"

10 Ik profeteerde zoals hij mij gezegd had, en de lichamen werden met adem gevuld. Ze kwamen tot leven en gingen op hun voeten staan: een onafzienbare menigte.

11 En hij zei tegen mij: 'Mensenkind, deze beenderen zijn het volk van Israël. Het zegt: "Onze botten zijn verdord, onze hoop is vervlogen, onze levensdraad is afgesneden." **12** Profeteer daarom en zeg tegen hen: "Dit zegt God, de HEER: Mijn volk, ik zal jullie graven openen, ik laat jullie uit je graven komen en ik zal jullie naar het land van Israël terugbrengen. **13** Jullie zijn mijn volk, en jullie zullen beseffen dat ik de HEER ben als ik je graven open en jullie uit je graven laat komen. **14** Ik zal jullie mijn adem geven zodat jullie weer tot leven komen, ik zal jullie terugbrengen naar je land, en jullie zullen beseffen dat ik de HEER ben. Wat ik gezegd heb, zal ik doen – zo spreekt de HEER.'"

In het voorgaande hoofdstuk 36 is de terugkeer uit de Babylonische ballingschap voorzeggd.

In hoofdstuk 37 laat God zien dat Hij een nog hoger plan heeft met Zijn volk. De doden zullen opstaan en zich verenigen tot één volk. God faseert de opstanding, eerst bekleedt Hij de botten met vlees en pezen en laat er een huid over groeien, daarna geeft Hij ze Zijn adem waardoor ze tot leven komen. Dit doet denken aan de schepping van de mens; eerst formeerde God uit stof de mens, waarna Hij dit proces afrondde door met Zijn adem de mens tot leven te brengen.

God laat Zijn volk opstaan en Hij brengt hen terug naar het land van Israël.

Na de jongste dag zullen alle Israëlieten opstaan en God zal ze terugbrengen naar hun oorspronkelijke land. Zij zullen de eens door God gegeven plek weer mogen innemen.

Verondersteld mag worden dat binnen het land Israël, het nieuwe Jeruzalem zal liggen.

Na de jongste dag zal het nieuwe Jeruzalem een voornamelijk Joodse stad worden met tal van bijwoners. Uiteindelijk zullen de deuren van die stad altijd openstaan, zodat die stad voor iedereen toegankelijk zal zijn.

Vervolgens lezen we Ezechiël 37:15-28:

15 De HEER richtte zich tot mij: 16 'Mensenkind, neem een stuk hout en schrijf daarop: "Juda, en de Israëlieten die bij hem horen." Neem dan nog een stuk hout en schrijf daarop: "Jozef" – dat is het stuk hout van Efraïm – "en heel het volk van Israël dat met hem verbonden is." 17 Voeg die twee samen tot één geheel, zodat ze in je hand één stuk hout vormen. 18 En als je volksgenoten je vragen: "Wil je ons vertellen wat je hiermee bedoelt?" 19 zeg dan: "Dit zegt God, de HEER: Ik neem het stuk hout van Jozef – dat van Efraïm dus – en van de stammen van Israël die met hem verbonden zijn, en ik leg dat tegen het stuk hout van Juda aan. Ik maak er één stuk hout van, in mijn hand zullen ze één worden." 20 De stukken hout waarop je geschreven hebt, moet je duidelijk zichtbaar in je hand houden, 21 en dan zeggen: "Dit zegt God, de HEER: Ik haal de Israëlieten weg bij de volken waar ze terechtgekomen zijn, ik zal ze overal vandaan bijeenbrengen en ze naar hun land laten terugkeren. 22 Ik zal één volk van hen maken in het land en op de bergen van Israël, en één koning zal over hen allen regeren. Niet langer zullen ze uit twee volken bestaan en verdeeld zijn in twee koninkrijken. 23 Ze zullen zich niet meer verontreinigen met hun afgoden en hun afschuwelijke misdaden, ik zal hen van hun zondige ontrouw * redden en hen reinigen. Zij zullen mijn volk zijn en ik zal hun God zijn. 24 David, mijn dienaar, zal hun koning zijn, en samen zullen ze één herder hebben. Mijn regels zullen ze in acht nemen en volgens mijn wetten zullen ze leven. 25 Ze zullen wonen in het land dat ik aan mijn dienaar Jakob gegeven heb, het land van jullie voorouders. Zij en hun kinderen en de kinderen van hun kinderen zullen daar voor altijd wonen, en mijn dienaar David zal voor altijd hun vorst zijn. 26 Ik sluit met hen een vredesverbond, een verbond dat eeuwig zal duren. Ik zal hun een vaste woonplaats geven en hen talrijk maken; mijn heiligdom zal voor altijd in hun midden staan. 27 Bij hen zal ik wonen; ik zal hun God zijn en zij zullen mijn volk zijn. 28 En de volken zullen beseffen dat ik, de HEER, Israël heilig doordat mijn heiligdom voor altijd in hun midden is."

Ook in dit gedeelte zien we dat God een hoger plan heeft met Zijn volk. Hij zal hen één maken, hen redden en reinigen.

Ook deze profetie zal pas na de jongste dag volledig in vervulling gaan. Pas dan zullen de beide volken gereinigd leven en samen tot één volk worden.

God zal hen talrijk maken. De voorlopige vervulling begint al direct nadat de belofte is uitgesproken.

Alle Israëlieten zullen eens opstaan uit de dood. Ook onder de Israëlieten zal er een scheiding plaatsvinden tussen de schapen en de bokken. Zij die Jezus Christus niet hebben aangenomen als hun Messias, zullen worden afgevoerd naar de vuurpoel, dat is de tweede dood.

Uiteindelijk zullen ze allemaal daaruit opstaan en zich mogen verenigen met alle Messiasbelijdende Joden.

De volken rondom het nieuwe Jeruzalem zullen dan eens en te meer beseffen dat de HEER in hun midden is.

Gods heiligdom omvat dan het hele nieuwe Jeruzalem. De gebieden rondom deze stad zullen dan ook voornamelijk door Israëlieten worden bewoond.

Ik denk dat de nieuwe aarde veel groter zal zijn dan de huidige aarde. Ik veronderstel dat de aarde tijdens de zondvloed in elkaar is geklapt, waardoor hele aardkorsten over elkaar zijn geschoven.

Tijdens de herschepping zal de aarde de vorm aannemen, die zij vóór de zondvloed had.

Het woongebied van de Israëlieten op de nieuwe aarde zal vele malen groter zijn dan dat van het huidige Israël.

Om Ezechiël 40-48 goed te duiden, gaan we de aanval van Gog uit Magog bekijken.
We lezen Ezechiël 38:1-9, 14-16, 39:28-29 en Openbaring 20:8-9:

1 De HEER richtte zich tot mij: 2 'Mensenkind, richt je blik op Gog, de oppervorst van Mesech en Tubal, in het land Magog, en profeteer tegen hem. 3 Zeg: "Dit zegt God, de HEER: Gog, oppervorst van Mesech en Tubal, ik zal je straffen! 4 Ik kom je halen, ik sla haken door je kaak en laat je wegtrekken met heel je leger, met je paarden en ruiters, met je schitterende krijgers, met heel die menigte zwaardvechters, bewapend met kleine en grote schilden; 5 en dan nog de soldaten uit Perzië, Nubië en Libië, met hun schilden en helmen, 6 en Gomer met al zijn troepen, Bet-Togarma uit het uiterste noorden met al zijn troepen: heel veel volken zijn het! 7 Bereid je voor, maak je gereed om die hele menigte die zich bij je heeft aangesloten aan te voeren. 8 Over lange tijd, in de verre toekomst, zul je bevel krijgen om op te trekken tegen een land dat zich nog maar net van de oorlog hersteld heeft, tegen een volk dat uit vele volken weer is samengebracht op de bergen van Israël, die lange tijd verlaten zijn geweest. Teruggekeerd leeft het daar zonder zorgen. 9 Met je troepen en al je bondgenoten zul je optrekken als een stormwind, als een wolk die het land overdekt.

14 Profeteer daarom, mensenkind, zeg tegen Gog: "Dit zegt God, de HEER: Wanneer mijn volk Israël een onbezorgd bestaan leidt, zal dat jou bekend worden. 15 Dan komen jij en je vele bondgenoten uit je woonplaats in het uiterste noorden, al die mannen te paard, die grote menigte, dat talrijke leger. 16 Als een wolk die het land overdekt zul je tegen mijn volk Israël optrekken. Eens zal ik je naar mijn land brengen, en als ik alle volken door jou, Gog, laat zien dat ik heilig ben, zullen ze beseffen wie ik ben.

28 Ze zullen beseffen dat ik, de HEER, hun God ben: ik heb hen over de hele wereld in ballingschap gestuurd en ik breng hen ook weer naar hun eigen land terug; ik zal niemand achterlaten. 29 Ik zal mijn geest over het volk van Israël uitgieten en mijn gelaat niet meer voor hen verbergen – zo spreekt God, de HEER."

7 Wanneer de duizend jaar voorbij zijn, zal Satan uit zijn gevangenis worden losgelaten. 8 Dan gaat hij eropuit om de volken aan de vier hoeken van de aarde, Gog en Magog, te misleiden. Hij brengt hen voor de strijd bijeen, een menigte zo talrijk als zandkorrels aan de zee. 9 Ze trekken op, over de hele breedte van de aarde, en omsingelen het kamp van de heiligen en de geliefde stad. Maar vuur daalt neer uit de hemel en verteert hen. 10 En de duivel, die hen misleidde, wordt in de poel van vuur en zwavel gegooid, bij het beest en de valse profeet. Daar zullen ze dag en nacht worden gepijnigd, tot in eeuwigheid.

Door Ezechiël vanuit Openbaring te lezen, krijgen de profetieën een eschatologische strekking. Ik veronderstel dat met de geliefde stad het nieuwe Jeruzalem bedoeld is. De eindstrijd vindt dan plaats na de jongste dag, net na het moment dat iedereen uit de dood is opgestaan. Alle opgestane doden hebben dan net een prachtig onvergankelijk lichaam ontvangen, maar hun geest is niet veranderd. Je staat met dezelfde identiteit op als waarmee je sterft. Na de opstanding zal iedereen verder groeien in geloof en in heiliging.

Vlak na de opstanding zal de grote scheiding zich voltrekken.
God zal oordelen, maar Hij laat toe dat satan Hem daarbij helpt.
Daartoe laat Hij satan los uit zijn gevangenis.
Satan krijgt de kans om veel volken te verleiden en hij pakt die kans gretig aan.
Het bizarre is, dat het hem grotendeels zal lukken.
Satan brengt hele volken bijeen voor de strijd, een menigte zo talrijk als de zandkorrels van de zee.
Over de hele breedte van de aarde trekken zij op en omsingelen het kamp van de heiligen en de geliefde stad, het nieuwe Jeruzalem.
Maar dan grijpt God in. Hij stuurt Zijn heilige engelen.
De duivel, het beest en de valse profeet worden afgevoerd naar de poel van vuur en zwavel.
De opstandelingen worden dan geworpen in de vuurpoel, dat is de tweede dood.

Iedereen zal dan beseffen dat God heilig is.
Van het volk Israël zal God uiteindelijk niemand achterlaten, want Hij zal Zijn Geest over hen uitgieten.
Inderdaad, héél Israël zal behouden worden.
Romeinen 11:26 mag in verband worden gebracht met Ezechiël 39:28-29.

In Ezechiël 40-44 lezen we over het herstel van de tempel en de tempeldienst.
Ezechiël ontvangt een visioen, vanaf een hoge berg meende hij een stad te zien.
Toen de Here hem dichterbij bracht, ontdekte Ezechiël steeds meer.
Dit verhaal doet denken aan Openbaring 21:10, waar Johannes staande op een berg het nieuwe Jeruzalem ziet neerdalen. Een stad waarvan de lengte, breedte en hoogte twaalfduizend stadië groot zijn. Een enorm grote stad, in de vorm van een piramide, wat wil zeggen dat deze driedimensionaal is. Het lijkt erop dat het visioen van Ezechiël deels lijkt op een maquette van het nieuwe Jeruzalem. Echter, vanuit de profetieën in het Oude Testament was de toekomst in het Nieuwe Testament niet in kaart te brengen. Andersom, terugkijkend, zijn ook nog niet alle profetieën te duiden. Pas na de jongste dag zullen we alles begrijpen.
Zo moeten we erkennen dat vanuit het Oude Testament de werkwijze van de Messias moeilijk voor te stellen was. De Vrededorst, die eerst als de lijdende knecht van de HEER de Satan zou overwinnen, om pas de vrede na de jongste dag volledig te effectueren.
Het kijken met 'profetisch perspectief' is lastig als het om de tempel van Ezechiël gaat.
Het lijkt op een in de tijd gefaseerde tempel, waarvan de eerste fase nooit klaar komt, maar dat God ondanks het ontbreken van die fase toch de laatste fase, het nieuwe Jeruzalem, bereikt.

Tenslotte gaan we lezen over de **tempelstroom** uit Ezechiël 47:1-12 en Openbaring 22:1-2:

1 Toen bracht de man mij terug naar de ingang van de tempel. Daar zag ik water onder de drempel van de tempel vandaan komen. Het stroomde naar het oosten, want de voorkant van de tempel lag op het oosten. Het water liep van onder de rechter buitenmuur van de tempel, ten zuiden van het altaar, naar beneden. **2** Hij nam mij door de noordpoort mee naar buiten en we liepen buitenom naar de oostelijke buitenpoort. Daar zag ik het water aan de rechterkant eruit sijpelen. **3** Met een meetlint in zijn hand ging de man naar het oosten, en hij mat 1000 el. Daar liet hij mij door het water waden: het water kwam tot mijn enkels. **4** Hij mat nog eens 1000 el en liet me weer door het water waden: het water kwam tot mijn knieën. Hij mat nog eens 1000 el en liet me er weer door waden: het water kwam tot mijn heupen. **5** Hij mat nog eens 1000 el en toen was het water een rivier waar ik niet doorheen kon waden. Het water was zo hoog dat je er alleen in zwemmen kon, het

was een ondoorwaadbare rivier. **6** De man zei tegen mij: 'Zie je dat, mensenkind?' en hij liet mij terugkomen op de oever van de rivier. **7** Toen ik weer terug was, zag ik op de oevers van de rivier aan weerskanten heel veel bomen.

8 Hij zei tegen mij: 'Dit water stroomt door de oostelijke landstreek, dan naar beneden de Jordaanvallei in, en mondt uit in de Dode Zee. Wanneer het de zee in stroomt wordt het water daar zoet. **9** Het zal er wemelen van levende wezens, overal waar de rivier stroomt komt leven, er zal vis zijn in overvloed. * Als dit water in de Dode Zee aankomt wordt het water daar zoet; overal waar de rivier stroomt komt leven. **10** Van Engedi tot En-Eglaïm zullen er vissers staan, en er zullen droogplaatsen voor netten zijn. Er zullen net zo veel soorten vis zijn als in de Grote Zee. **11** Alleen de moerassen en de poelen worden niet zoet, die blijven vol staan met zout water. **12** Aan de oevers van de rivier zullen allerlei vruchtbomen opkomen, waarvan de bladeren niet zullen verwelken en de vruchten niet zullen opraken; elke maand zullen ze vrucht dragen. Het water stroomt immers uit het heiligdom. De vruchten zullen eetbaar zijn en de bladeren geneeskrachtig.'

1 Hij liet me een rivier zien met water dat leven geeft. De rivier was helder als kristal en ontsprong aan de troon van God en van het lam. **2** In het midden van het plein van de stad en aan weerskanten van de rivier stond een levensboom, die twaalf vruchten gaf, elke maand zijn eigen vrucht. De bladeren van de boom brachten de volken genezing.

Van den Herik schrijft hierover het volgende:

De beschrijving van de tempelstroom in het nieuwe Jeruzalem in Openbaring 22:1-2 herinnert ook aan dit visioen. Het is een (niet geheel letterlijk) citaat uit Ezechiël 47:12: 'In het midden van haar straat (plein) en aan de ene en de andere zijde van de rivier bevond zich de Boom des levens, die twaalf vruchten voortbrengt – van maand tot maand geeft Hij Zijn vrucht. En de bladeren van de boom zijn tot genezing van de heidenvolken.' We zien dus dat de belofte van het levenbrengende water zowel toegepast wordt op de uitstorting van de Heilige Geest als op de uiteindelijk vervulling van Gods beloften na het laatste gericht. (PL. blz. 91)

Wie met de leesbril van de paradijstheses Openbaring leest, komt op hetzelfde punt uit als Van den Herik. De bladeren van de levensboom dienen voor genezing van de heidenvolken en de uiteindelijke vervulling van Gods beloften vinden pas plaats ná het laatste gericht.

Hieraan valt weinig toe te voegen, ook al blijven er veel vragen open rond de realisering van Gods rijke beloften (afrendend citaat uit PL. blz. 91)

5 Profetisch licht bij Zacharia (C.J. Overeen)

Het profetisch licht bij Zacharia is gegoten in een vorm zonder chronologische lijn en volgens een chiastische structuur.

Overeen ziet in hoofdstuk 14 de volgende chronologische volgorde:

- a. De HEERE staat de vijanden toe Jeruzalem te veroveren (vs. 1-2)
- b. Hij komt ter verdediging en brengt kosmische en geografische wijzigingen aan (vs. 3-8)
- c. Hij verslaat de vijanden en neemt de buit (vs. 12-15)
- d. Jeruzalem wordt het centrum van Gods universele regering (vs. 9-11)
- e. De volken trekken jaarlijks naar Jeruzalem (vs. 16-21). (PL. blz. 103)

De Studiebijbel noteert bij de hoofdstukken 9-14:

Deze hoofdstukken dienen zich aan als twee uitspraken (9:1; 12:1). Op het eerste gezicht schijnt het een verzameling korte stukjes te zijn, zonder veel onderling verband naast elkaar gezet. Maar bij nader onderzoek blijkt er terdege sprake te zijn van een weloverwogen opbouw, waarbij vier typen onderdelen elkaar afwisselen. In een bepaalde volgorde en met een bepaalde afwisseling worden er vier motieven ontvouwd.

A1 *Straf en vervolging van de buurvölker (9:1-10)*

B1 *De komst en de hoedanigheid van de koning (9:9-10)*

C1 *Oorlog en overwinning van Israël (9:11-10:1)*

D1 *De aanwezigheid van afgoden; straf (10:2)*

C2 *Oorlog en overwinning van Israël (10:3-11:13)*

B2 *De herder door het volk verworpen (11:4-17)*

C3 *Oorlog en overwinning van Israël (12:1-9)*

B3 *De vertegenwoordiger van de HEER doorboord; rouw en reiniging (12:10-13:1)*

B4 *De herder gedood, het volk beproefd (13:7-9)*

C4 *Oorlog en overwinning van Israël (14:1-15)*

A2 *Straf en verlossing van alle volken (14:16-21)*

Ik denk dat we Zacharia het beste kunnen lezen vanuit hoofdstuk 14. Dus teruglezend.

Daarom gaan we met name naar hoofdstuk 14 kijken.

We lezen eerst Zacharia 14:1-2:

1 Er komt een dag dat de HEER zal ingrijpen, Jeruzalem, dat de buit binnen je muren wordt verdeeld. **2** Ik zal alle volken samenbrengen – zegt de HEER – om tegen Jeruzalem ten strijde te trekken. De stad zal worden ingenomen, de huizen zullen worden geplunderd en de vrouwen verkracht. De helft van de inwoners wordt in ballingschap weggevoerd, maar het deel dat overblijft zal niet worden uitgeroeid.

Ik denk dat deze verzen betrekking hebben op de verwoesting van Jeruzalem door de Romeinen. Het is een voorlopig oordeel. Ik verwacht dat in de eindtijd Jeruzalem nogmaals helemaal verwoest zal worden om plaats te maken voor het nieuwe Jeruzalem, dat uit de hemel zal neerdalen.

We lezen Zacharia 14:3-8:

3 Daarna zal de HEER uittrekken en de strijd tegen die volken aanbinden, net als weleer. **4** Die dag zal hij zijn voeten op de Olijfberg planten, ten oosten van Jeruzalem. De Olijfberg zal in tweeën splijten: de ene helft glijdt weg naar het noorden en de andere naar het zuiden, zodat er een breed dal ontstaat van oost naar west. **5** Jullie zullen wegvluchten, het dal in tussen die twee bergketens die zullen reiken tot aan Asel, zoals jullie ook gevlucht zijn bij de aardbeving in de tijd dat koning Uzzia regeerde over Juda. En de HEER, mijn God, zal verschijnen met al de zijnen. **6** Op die dag zal er geen licht zijn; de hemellichamen verliezen hun glans. **7** Op die ene dag, die alleen de HEER kent, zal er geen onderscheid zijn tussen dag en nacht. Pas tegen het vallen van de avond zal er weer licht gloren. **8** Als die tijd aanbreekt, zal er in Jeruzalem zuiver water ontspringen: de ene helft zal in het oosten in zee uitmonden en de andere helft in het westen, zowel in de zomer als in de winter.

Vers 5 wordt in het N.T. veelvuldig aangehaald in verband met de terugkeer van Jezus. (Matteüs 25:31; 1 Tessalonicenzen 3:13; Judas 1:14; Openbaring 19:14)

Ik denk dat die terugkeer in fasen zal gebeuren. Jezus zal terugkeren en met zijn voeten de Olijfberg raken. Deze zal zich splitsen en vervolgens vinden er tal van kosmische en geologische wijzigingen plaats. Voor de gelovigen ontstaat er ruimte om weg te vluchten.

Zij zullen Jezus tegemoet gaan, die terugkomt op de wolken. (Matteüs 26:64 en Marcus 14:62)

Jezus zal hen in een oogwenk veranderen en hen meevoeren. (1 Tessalonicenzen 4:15-18 en 1 Korintiërs 15:50-53) Nadat de gemeente is opgenomen zal God zijn straf in volle hevigheid op de wereld doen neerkomen. Op die dag zal er geen licht meer zijn.

Die strafperiode duurt niet lang. Ik denk aan drieënhalf uur. Anderen denken aan 7 jaar.

God heeft die tijd voor ons verborgen gehouden.

Na die strafperiode zal het nieuwe Jeruzalem neerdalen. Alle gelovigen die al in de hemel waren en allen die Jezus tegemoet zijn gegaan tijdens Zijn terugkeer op de wolken, zullen gelijktijdig met het nieuwe Jeruzalem neerdalen. Het nieuwe Jeruzalem zal neerdalen als een bevolkte stad waarin ook Jezus aanwezig is.

Vers 8 tekent de situatie waarin het nieuwe Jeruzalem is neergedaald. Vanuit het nieuwe Jeruzalem zal de helemaal vernieuwde aarde bevoeid worden.

We lezen verder Zacharia 14:12-15:

12 De volken die tegen Jeruzalem ten strijde zijn getrokken, zullen door de HEER worden getroffen met een afgrijselijke plaag: terwijl ze nog levend rondlopen zal hij hun vlees laten wegteren van hun botten, hun ogen laten weggroten in hun kassen en hun tong laten weggroten in hun mond. **13** De HEER zal op die dag zo'n paniek onder hen zaaien dat ze elkaar beetgrijpen en slaags raken. **14** Ook Juda zal zich mengen in de slag om Jeruzalem. De rijkdommen van de belagers zullen als buit bijeen worden gebracht: grote hoeveelheden goud, zilver en kostbare gewaden. **15** En alle dieren in het vijandelijke kamp, paarden, muil dieren, kamelen en ezels, zullen door dezelfde plaag worden getroffen als de mensen.

De Bijbel leert ons in 'profetisch perspectief' te kijken naar onze toekomst.
Ik denk dat in vers 12-15 het tegengestelde van ons verlangd wordt, we moeten ons verplaatsen naar het moment dat het nieuwe Jeruzalem is neergedaald en van daaruit terugkijken.
Dan zien we dat alle volken die tegen God in opstand zijn gekomen, afschuwelijk gestraft zijn.
Vooral in de eindtijd is het verschrikkelijk geweest.
De voorzeggingen in Openbaring zullen dan blijken te kloppen.
Maar dan komt het bizarre.
Al die ongelovigen die al zulke zware straffen te verduren hebben gehad, zullen opstaan uit de dood.
Ze zullen een prachtig onvergankelijk lichaam ontvangen.
Fysiek zullen ze totaal vernieuwd zijn, maar hun geest zal dezelfde zijn.
Ook zij houden hun identiteit.
Het gevolg daarvan is, dat op het moment God de Satan loslaat, zij zich grotendeels opnieuw laten verleiden. Zij zullen dan massaal het nieuwe Jeruzalem willen omsingelen en aanvallen.
Op dat moment grijpt God in en verslaat als eerste de satan, het beest en de valse profeet.
Zij worden afgevoerd naar de poel van vuur en zwavel.
De onheiligen worden afgevoerd naar de vuurpoel, dat is de tweede dood.
Indirect is satan de grote belager van het nieuwe Jeruzalem.
De ondergang van satan betekent dat Jezus vanaf dat moment Zijn macht volledig zal effectueren.
Vanaf Zijn overwinning aan het kruis, heeft Hij satan nog enige speelruimte gegeven.
Dat is daarna helemaal over.
Jezus confisqueert de hele buit.

We vervolgen met het lezen van Zacharia 14:9-11:

9 En de HEER zal koning worden over de hele aarde. Dan zal de HEER de enige God zijn en zijn naam de enige naam. 10 Het hele land wordt zo vlak als de Jordaanvallei, van Geba in het noorden tot aan Rimmon in het zuiden. Maar Jeruzalem zal zijn hoogverheven plaats behouden. Van de Benjaminpoort tot aan de oude poort, de Hoekpoort, en van de Chananeltoren tot aan de koninklijke perskuipen 11 zal de stad bewoond zijn. Jeruzalem zal weer een veilige woonplaats zijn, want er zal nooit meer vernietiging over worden afgeroepen.

Opnieuw zien we hier dat er geologisch veel veranderd, het land rondom Jeruzalem zal vlak worden. Jeruzalem zal hoogverheven boven het vlakke land uitsteken.
We krijgen hier zicht op het nieuwe Jeruzalem waar de HEER de enige God is. Iedereen zal Hem dienen en ieder zal zijn knie voor Hem buigen.
Dit nieuwe Jeruzalem zal voor altijd een veilige plaats zijn en nooit meer worden vernietigd.

Tenslotte lezen we in deze serie Zacharia 14:16-21:

16 De overlevenden van de volken die Jeruzalem hebben belaagd, zullen dan jaarlijks naar de stad komen om de HEER van de hemelse machten als koning te vereren en het Loofhuttenfeest te vieren. 17 En is er op aarde een volk dat niet naar Jeruzalem komt om de HEER van de hemelse machten als koning te vereren, dan zal er in dat land geen regen vallen. 18 Ook Egypte zal, wanneer zijn volk niet naar Jeruzalem komt, stellig worden getroffen door deze plaag, waarmee de HEER de volken straft die het

Loofhuttenfeest niet komen vieren. 19 Dat zal de straf zijn voor Egypte en de andere volken die niet deelnemen aan het Loofhuttenfeest.

20 Als die tijd aanbreekt, zal zelfs op de bellen van de paarden gegraveerd staan: 'Aan de HEER gewijd'. De kookpotten in de tempel zullen dienen als offerschalen voor het altaar. 21 Alle kookpotten in Jeruzalem en Juda zullen aan de HEER van de hemelse machten gewijd zijn; ieder die wil offeren, kan ze gebruiken om er zijn offer in te bereiden. Als die tijd aanbreekt, zullen er nooit meer handelaars zitten in de tempel van de HEER van de hemelse machten.

Hier wordt de grote ommekeer getekend. Alle volken die vroeger Jeruzalem hebben aangevallen, zullen jaarlijks naar de stad komen om de HEER te vereren en om het Loofhuttenfeest te vieren. Onder de O.T. was het Loofhuttenfeest onder andere ingesteld om offers te brengen en om te bidden vóór alle volken van de wereld (PL. blz. 108).

Hier zien we dat die gebeden door de HEER verhoord zullen worden.

Op de nieuwe aarde en de nieuwe hemel zullen uiteindelijk alle volken welkom zijn in het nieuwe Jeruzalem. Zij mogen jaarlijks komen om de HEER te aanbidden en om samen feest te vieren.

Volken die daar geen zin in hebben, zullen met een zachte hand daartoe worden aangespoord.

Wie niet komt, ontvangt geen regen.

Zo zien we dat na de jongste dag nog niet direct elk volk van harte de HEER zal dienen.

Maar God heeft geduld.

Nu de satan is afgevoerd, komt het hoe dan ook goed.

De volken zullen, nadat zij hun rechtvaardige straf hebben ondergaan, langzaam doorgroeien in liefde tot de HEER

De volken zullen de HEER heilig zijn.

Zo ook alle voorwerpen, zelfs op de bellen van de paarden zal gegraveerd staan: 'Aan de HEER gewijd'.

Voor de betekenis van vers 21 citeer ik de aantekening uit de Studiebijbel:

14:21 Alle kookpotten . . . te bereiden: zelfs alle pannen voor huishoudelijk gebruik in heel Juda zullen geschikt zijn voor de dienst van de HEER. Er bestaan dan dus geen alledaagse dingen meer, het onderscheid tussen wat heilig is en wat niet heilig is verdwijnt. **Bovendien strekt de heiligheid van de tempel zich uit over heel het land van Gods volk, er bestaat geen plek meer die niet gewijd is.** Deze gedachtegang komt overeen met de vereniging van koningschap en priesterambt in één persoon (3:8, 6:13 en aantekeningen). Anderzijds zal het grote aantal aanbidders zo groot zijn, dat alles nodig is voor de dienst van God. Het NT trekt de consequenties uit de opheffing van het onderscheid tussen wat heilig is en wat niet (. . .). **handelaars:** of Kanaänieten'. Daarbij kunnen de Kanaänieten het symbool zijn van de volken die afgoderij bedrijven. Zacharia kondigt de eenwording van **de rest (?)** van de volken met het volk van God aan.

In deze aantekening wordt veel verhelderd, alleen heb ik moeite met het idee dat slechts **de rest van de volken** zich zullen verenigen met het volk van God.

Dit kan weliswaar worden afgeleid uit vers 16, waar staat dat alleen de overlevenden uit de volken die Jeruzalem hebben belaagd, jaarlijks naar het nieuwe Jeruzalem zullen komen.

Maar ik denk, dat iedereen zal opstaan uit de dood (zie NGB art. 37), en dat daardoor iedereen de eerste dood zal overleven. Iedereen zal geoordeeld worden en de ongelovigen zullen dat oordeel ondergaan tijdens hun verblijf in de vuurpoel, dat is de tweede dood.

Na hun bekering, nadat de heilige Geest hen vernieuwd heeft, zullen ze worden ingetekend in het boek van het leven. Daarmee zullen ze toegang krijgen tot het nieuwe Jeruzalem en het Loofhuttenfeest daar mogen meevieren.

Met de leesbril van de paradijstheze op is Zacharia 14 eenvoudig te lezen.
Wie vanuit Zacharia 14 terug gaat lezen, ziet dat het boek anders kleurt.
Uiteindelijk zal God alles in allen zijn.
De huidige geschiedenis zal het leermodel zijn voor alle volken.
Als alles aan het licht zal komen, zullen ook de heiligen God beter leren kennen en doorgroeien in liefde tot Hem.
Vervolgens zullen alle heiligen worden ingeschakeld om over de onheiligen te oordelen.
Daarbij zal het boek Zacharia zeker opengaan.
Alle volken zijn gewaarschuwd en wie gewaarschuwd is, zal boeten voor elke overtreding.
Wie Jeruzalem aanvalt, komt aan Gods oogappel.
We lezen Zacharia 2:12:

12 Want de HEER van de hemelse machten, die mij zijn grootheid heeft geopenbaard en die mij gezonden heeft, zegt over de volken door wie jullie geplunderd zijn: 'Wie aan mijn volk komt, komt aan mijn oogappel!'

Ik sluit dit hoofdstuk af met een citaat:

Evenmin als het Nieuwe Testament voorspelbaar was uit het Oude Testament, kunnen wij de toekomst precies in kaart brengen op grond van de profetieën in Oude en Nieuwe Testament. (PL. blz. 115)

6 Profetisch licht bij Calvijn (E.A. de Boer)

Zelfs Calvijn heeft niet elk onderdeel van de Schrift begrepen. Ruiterslijk gaf hij toe, dat hij de tekst uit Openbaring en uit delen van Ezechiël niet begreep.

Over deze teksten heeft hij geen colleges gegeven.

Calvijn en Beza vonden Openbaring een duister boek.

Calvijn vond zelfs de visioenen, waarin profeten dingen onthullen die staan te gebeuren, een bijkomend aspect.

Dit is het beeld dat De Boer bij mij oproept.

Ik geef enkele citaten waarop dit gebaseerd is:

‘Die profeten hadden de gave om de toekomstige dingen te openbaren, zoals voldoende bekend.’ Direct vervolgt Calvijn met te zeggen: ‘Maar hun taak was niet alleen te voorzeggan wat de mensen onbekend was, maar dat was om het op het onderricht van het volk te betrekken’. Want visioenen alleen zouden mager en betekenisloos zijn, maar het belangrijkste was die te gebruiken. Zonder twijfel is dit slechts een bijkomend aspect dat de profeten dingen die staan te gebeuren, onthuld hebben. (PL. blz. 124)

Het is helemaal geen duister boek, zoals Calvijn en Beza vonden, maar het is juist heel duidelijk, vindt Colladon. Uit persoonlijk herinnering vertelt hij vervolgens hoe Calvijn onder vrienden over de Apocalyps sprak. Colladon voert Calvijn, de Openbaring lezend, spreken in:

‘Ik ontken niet dat van tijd tot tijd mij door sommige broeders gevraagd is om publieke lezingen over de Apocalyps te houden, of aan de academie in de vorm van colleges voor studenten, of in de kerk in de vorm van preken bestemd voor al de gelovigen.’

Hij had dan geantwoord:

‘dat hij niet alles in de tekst begrepen had. Het was om diezelfde reden dat hij de laatste hoofdstukken van het boek Ezechiël gepasseerd was toen hij onderwijs over die tekst gaf.’ (PL. blz. 130-131)

Met de leesbril van de paradijsthesen op kijk ik vanuit Openbaring terug naar de eerdere geopenbaarde visioenen.

Omdat Calvijn het boek Openbaring niet heeft begrepen, heeft hij ook geen licht vanuit Openbaring op de eerdere profetieën kunnen laten schijnen.

Iedere mens heeft weliswaar zijn beperkingen, maar ook mag verondersteld worden dat God het voorstellingsvermogen van Calvijn beperkt heeft om zo anderen aan het denken te zetten.

Er blijft daarom nog veel over om in Gods Woord te ontdekken.

Calvijn richt zijn aandacht vooral op de grote open belofte van God.

Een citaat:

Wat is de toekomstverwachting bij Calvijn? In de eerste plaats richt hij alle aandacht op de grote belofte van God: dat Jezus Christus komt om zijn rijk volle werkelijkheid te maken. In dat kader is er ook de verwachting voor Israël. Spreekt Paulus in Romeinen 11 niet van het mysterie? De waarschuwing aan ons tegen onwetendheid en arrogantie gaat eraan vooraf en spreekt ons ook in onze tijd aan. 'Zodat wij zouden weten dat de redding van de rest (die de Heer uiteindelijk tot zich zal verzamelen) verborgen is onder het zegel van Gods ring.' Wat een beeld voor de verwachting ten aanzien van het oude Godsvolk! Bezegeld door de zegelring van de Here. Hoe zal geheel Israël gered worden? 'Op zo'n wijze dat de Joden de eerste plaats innemen als eerstgeborene in het gezin van God,' Dit, zo gaat Calvijn verder, hoort bij de voltooiing van het rijk van Christus. (PL. blz. 131-132)

In Openbaring worden de eens gedane beloften uitgewerkt en aangevuld.

We moeten dan ook niet blijven staan bij Paulus, want dan doen we Johannes tekort.

God heeft aan Johannes de Openbaring gegeven, op het moment dat de meeste apostelen al overleden waren.

Ik ga ervan uit dat Paulus de Openbaring van Johannes niet heeft kunnen lezen en dat hij het daarom met minder profetie heeft moeten doen.

We mogen niet arrogant zijn, maar in dit citaat zie ik wel een inconsequentie.

Enerzijds spreekt Calvijn over de rest (die de Heer uiteindelijk tot zich zal verzamelen) en anderzijds over geheel Israël, dat gered wordt.

Dit vind ik niet kloppen met Romeinen 11: 16:

16 Als een klein deel van het deeg aan God is gewijd, is al het andere deeg het ook; als de wortel aan God is gewijd, zijn de takken het ook.

Omdat de aartsvaders aan God waren toegewijd, zal ook hun hele nageslacht aan God gewijd zijn. Daarom zal geheel Israël worden behouden.

De logica hierachter is een mysterie, maar God maakt hoe dan ook Zijn werk af.

Daarom zal ook de veel herhaalde belofte aan de aartsvaders vervuld worden, die in Handelingen 3:25 nog eens wordt genoemd:

23 Wie niet naar deze profeet luistert, zal uit het volk gestoten worden." **24** Samuel en alle profeten na hem hebben deze tijd aangekondigd. **25** U bent de erfgenamen van de profeten; met uw voorouders heeft God zijn verbond gesloten toen hij tegen Abraham zei: "In jouw nageslacht zullen alle volken op aarde gezegend worden."

Ook hier zien we dat wie niet gelooft, zal worden uitgestoten.

Deze regel geldt uiteraard ook voor alle Israëlieten.

Maar desondanks zal geheel Israël behouden worden.

Hoe?

Omdat allen die niet geloven, na de jongste dag, zullen worden afgevoerd naar de vuurpoel, dat is de tweede dood.

In de vuurpoel zal ieder rechtvaardig gestraft worden, waarbij er sprake zal zijn van een herkansing.
Ook in de vuurpoel krijgen de mensen een kans om te gaan geloven.
Beter gezegd: ook in de vuurpoel zal de heilige Geest actief zijn en mensen tot God trekken.
Ook in de vuurpoel verkiest God en doet Hij een appel op het geweten van de afvalligen.
God is immers onveranderlijk.

Als ik nadenk over de gelijkenis van de verloren zoon, dan stel ik mijzelf de volgende vraag:
'Wat zou de vader doen, als de jongste zoon vervolgens nog een keer wegloopt?'
En wat, als de jongste zoon nog zevenmaal wegloopt?
Ik denk, dat die vader op de uitkijk blijft staan!
Vol liefde, vol van vergevingsgezindheid!

De omgang van God met Zijn volk laat ons Gods eigenschappen zien.
God geeft Zijn volk kans na kans.
Dat blijft Hij doen, totdat geheel Israël behouden is.
Wie niet Zijn roep beantwoordt, benadeelt zichzelf.
Dat zien we bij de jongste zoon.
Dat zien we nu bij alle Israëlieten die niet in Jezus als hun Messias geloven.

Tenslotte wil ik dit hoofdstuk afsluiten met een citaat dat mij aansprak:

'Dit is wat God mij gegeven heeft in het kort over deze passage te zeggen.
Die is zeer rijk en breed en bevat een grootse boodschap.
Daarom verzoek ik de broeders, aan wie de Heer grotere gaven dan aan mij
gegeven heeft, dat zij mijn tekort aanvullen en vraag de assistentie waarmee
het Hem behaagt mij te ondersteunen. (PL. blz. 127)

7 Profetisch licht bij puriteinen en in de Nadere Reformatie (M. van Campen)

Aan het eind van dit hoofdstuk worden enkele slotopmerkingen gemaakt.

Ik citeer nr. 1 en nr.5, om de belangrijkste verschillen aan te geven met de meest gangbare exegeses.

1. De visie op de profetie bij Puritanisme en Nadere Reformatie impliceerde een breuk met de tot dan gangbare uitleg van het profetisch woord, zowel in de Vroege kerk, de Middeleeuwen als in de vroege Reformatie. Het accent verschoof van een spiritualiserende, ecclesiologische verklaring naar een meer letterlijke en historische uitleg.
5. De visie op profetie in Puritanisme en Nadere Reformatie kan een eyeopener zijn voor predikanten en christenen in onze tijd. Nog steeds dragen veel preken over de profetische beloften de sporen van vergeestelijking en allegorese. Met name de ontdekking dat er een gelaagdheid in het profetische woord verondersteld mag worden, kan onze toekomstverwachting verdiepen en verbreden.
(PL. blz. 149-150)

Met de leesbril van de paradijstheses op zie ik dat hier stappen in de goede richting zijn gemaakt.

Alleen, net zoals de meeste christenen denken ook de Puriteinen dat vóór de dag van het oordeel alle beloften moeten zijn vervuld.

Ik denk dat dat logischerwijs onmogelijk is, en dat wij daarom nog meerdere grootse ontwikkelingen na de jongste dag mogen verwachten.

Op het gangbare idee dat vóór de jongste dag verscheidene beloften moeten zijn vervuld, ga ik bij het afsluitende hoofdstuk dieper in.

8 Profetisch licht bij Messiasbelijdende Joden in de negentiende en twintigste eeuw (P.A. Siebesma)

Ieder heeft zijn eigen leesbril.

Uit dit hoofdstuk geef ik eerst twee citaten:

Aard van het messiaanse koningschap

Volgens deze joodse opvattingen is de verlossing een gebeurtenis die plaats zal vinden voor het oog van het volk Israël en voor het oog van de wereld, in het openbaar. De Messias zal komen om **een materieel rijk te stichten, op de aarde**. Hij zal in Jeruzalem regeren, niet in een Jeruzalem in de hemel hierboven, maar in het Jeruzalem op de aarde. Zijn koningschap is niet geestelijk, maar zichtbaar, materieel, zoals dat van David en Salomo voor hem. De tempel die hij zal herbouwen is niet een hemelse tempel, **maar een aardse**, waar wellicht weer offers gebracht zullen worden.

Van de Messias wordt gezegd dat hij de tempel zal herbouwen. Hoe en op welke wijze dat zal gebeuren, daarover lopen eveneens de meningen uiteen, maar dat het zal gebeuren, is een algemeen aanvaard gegeven. Er is een anekdote overgeleverd over een zekere rabbi Akiba, die aan het einde van de eerste eeuw leefde. Toen enkele rabbijnen een jakhals door de ruïne van de verwoeste tempel zagen rondsluipen, barstten zij in tranen uit. Maar rabbi Akiba was in staat hen te troosten. Hij bemoedigde hen met de woorden dat aangezien deze verwoesting door de profeten was geprofeteerd en was uitgekomen, evenzo de profetieën aangaande de herbouw van de tempel eenmaal vervuld zouden worden. (PL. blz. 163-164)

In plaats van offers van dieren zal men gebeden en aanbidding aan God offeren. Niet alleen Joden, maar alle volkeren zullen in de tempel gaan aanbidden, zoals geschreven staat in Zefanja 3:9: 'Voorzeker, dan zal Ik bij de volken de lippen veranderen in reine lippen, zodat zij **allen** de Naam van de HEERE zullen aanroepen (dat wil zeggen: tot Hem bidden), om Hem schouder aan schouder te dienen.' Zo wordt de tempel volgens deze opvattingen het geestelijk centrum van de wereld. Het zal dus niet slecht aflopen met deze wereld. Als de Messias is gekomen, zullen onder zijn regering vrede en gerechtigheid heersen en zal de aarde weer een paradijs worden. (PL. blz. 168)

Ik denk ook dat de Messias vanuit Jeruzalem, vanuit het nieuwe Jeruzalem zal regeren.

Even zichtbaar, materieel, zoals dat van David en Salomo voor Hem.

Het nieuwe Jeruzalem, dat zal neerdalen uit de hemel, is niet louter geestelijk, maar materieel.

Vandaar dat ik denk dat het paradijs tijdens de zondvloed in veiligheid is gebracht in de derde hemel, en dat dat paradijs ondertussen uitgebouwd wordt tot de tuinstad, het nieuwe Jeruzalem.

In die tuinstad is geen tempel meer te zien, omdat die hele stad gezien moet worden als de tempel van God. Jezus en al de gelovigen zullen tijdens de neerdaling in die stad aanwezig zijn.

De tempel zal dus inderdaad herbouwd worden, maar wél veel grootser dan we ons kunnen voorstellen. Johannes heeft er iets van mogen zien, in grove lijnen heeft hij het nieuwe Jeruzalem voor ons mogen uittekenen.

In dat nieuwe Jeruzalem zal er geen plaats meer zijn voor offers van dieren. Men zal gebeden en aanbidding aan God offeren.

Alle volken zullen dan komen om Hem in de tempel, het nieuwe Jeruzalem te aanbidden. Schouder aan schouder zullen ze Hem dienen.

Ik plaats opnieuw de vervulling van diverse beloften ná de jongste dag.

Aan de hand van Openbaring 20 zal ik daarop in het volgende hoofdstuk verder ingaan.

9 Spoorzoeken bij profetisch licht

In het afsluitende hoofdstuk presenteert dr. Hoek een twaalfstal leesregels en onderscheidt hij diverse leesbrillen. Over die leesbrillen merkt hij het volgende op:

Vervolgens onderscheid ik enkele 'leesbrillen' ofwel sets van hermeneutische vooronderstellingen die leiden tot diepgaande verschillen in de uitleg en toepassing van de profetie. Hierbij zal ik ook mijn eigen leesbril op tafel leggen en aangeven welk zicht deze mij verschaft op de vragen die aan de orde zijn rond de toekomst van Israël en de kerk. Overigens erken ik dat in de formulering van de leesregels ook al iets van mijn leesbril herkenbaar is. Er is nu eenmaal geen mens die puur objectief en onbevangen de Schrift kan lezen. We kunnen nooit geheel buiten onze eigen 'verstaanshorizon' treden en **juist daarom hebben we als gelovigen elkaar zo nodig in het samen spoorzoeken.** (PL. blz. 172)

Niemand denke dat hij of zij in staat is puur 'objectief' de enige en volkomen juiste Bijbeluitleg te geven. Elke bijbellezer is beperkt. Dat neemt niet weg dat er goede argumenten kunnen worden aangedragen om een bepaalde leesbril duidelijk te prefereren boven een andere, en sommige leesbrillen zelfs als ondeugdelijk aan de kant te schuiven. De bescheidenheid die gegeven is met het besef dat ons bijbellezen onvermijdelijk subjectief en contextueel bepaald is, **mag de inzet om zoveel mogelijk tot recht verstaan van de Schrift te komen niet doen verminderen.** (PL. blz. 176)

Wie constateert dat hij niet alles meer even scherp ziet, zal een andere leesbril opzetten.

De oude leesbril moet dan worden afgezet om plaats te maken voor de nieuwe.

Wie door diverse leesbrillen naar de Schrift heeft gekeken, en dan nog moet constateren dat lang niet alles duidelijk wordt, zal verlangen naar de betere leesbril.

Met de leesbril van de paradijstheses heb ik alle hoofdstukken gelezen en geconstateerd dat alles goed te zien is.

Alleen ik miste het hoofdstuk: **Profetisch licht bij Johannes vanuit Openbaring**

Indirect is Openbaring en het duizendjarig rijk wel ter sprake gekomen, maar de plaats van het duizendjarig rijk blijft onderbelicht.

Met de leesbril van de paradijstheses wil ik daarom nog even kijken naar Openbaring 20:

1 Ik zag een engel uit de hemel neerdalen met de sleutel van de onderaardse diepte en zware ketenen in zijn hand. **2** Hij greep de draak, de slang van weleer, die ook duivel of Satan wordt genoemd, en ketende hem voor duizend jaren. **3** Hij gooide hem in de diepte, sloot de put boven hem en verzegelde die, opdat de volken niet meer door hem misleid zouden worden tot de duizend jaar voorbij waren; daarna moet hij korte tijd worden losgelaten. **4** Ook zag ik tronen, en aan hen die erop zaten werd recht gedaan. Het zijn de zielen van hen die onthoofd waren omdat ze van Jezus hadden getuigd en over God hadden gesproken; zij hadden het beest en zijn beeld niet aanbeden en ook zijn merkteken niet op hun voorhoofd of hun hand gekregen. **Zij waren tot leven gekomen en heersten duizend jaar lang samen met de messias.** **5** De andere doden kwamen niet tot leven voordat de duizend jaar voorbij waren. Dit is de eerste

opstanding.

6 Gelukkig en heilig zijn zij die deelhebben aan de eerste opstanding. De tweede dood heeft geen macht over hen. Zij zullen priester van God en van de messias zijn en duizend jaar lang samen met hem heersen.

7 Wanneer de duizend jaar voorbij zijn, zal Satan uit zijn gevangenis worden losgelaten. 8 Dan gaat hij eropuit om de volken aan de vier hoeken van de aarde, Gog en Magog, te misleiden. Hij brengt hen voor de strijd bijeen, een menigte zo talrijk als zandkorrels aan de zee. 9 Ze trekken op, over de hele breedte van de aarde, en omsingelen het kamp van de heiligen en de geliefde stad. Maar vuur daalt neer uit de hemel en verteert hen. 10 En de duivel, die hen misleidde, wordt in de poel van vuur en zwavel gegooid, bij het beest en de valse profeet. Daar zullen ze dag en nacht worden gepijnigd, tot in eeuwigheid.

11 Toen zag ik een grote witte troon en hem die daarop zat. De aarde en de hemel vluchtten van hem weg en verdwenen in het niets. 12 Ik zag de doden, jong en oud, voor de troon staan. Er werden boeken geopend. Toen werd er nog een geopend: het boek van het leven. De doden werden op grond van wat in de boeken stond geoordeeld naar hun daden. 13 De zee stond de doden die ze in zich had af, en ook de dood en het dodenrijk stonden hun doden af. En iedereen werd geoordeeld naar zijn daden. 14 Toen werden de dood en het dodenrijk in de vuurpoel gegooid. Dit is de tweede dood: de vuurpoel. 15 Wie niet in het boek van het leven bleek te staan werd in de vuurpoel gegooid.

Duidelijk is dat het duizendjarig rijk vóór de jongste dag een feit zal zijn.

In dat rijk zullen de 'onthoofde martelaren' meeregeren met de Messias.

Wanneer zal dat gebeuren?

Ik denk dat het paradijs tijdens de zondvloed in veiligheid is gebracht in de derde hemel.

Dat paradijs wordt uitgebouwd tot het nieuwe Jeruzalem.

Het zal een prachtige tuinstad worden, waarvan de lengte, breedte en hoogte groter is dan de afstand tussen Amsterdam en Moskou.

Die tuinstad heeft de vorm van een piramide, wat wil zeggen dat deze driedimensionaal is.

De heiligen die sterven, zullen naar de hemel gaan, en velen van hen zullen worden ingezet bij de opbouw van het nieuwe Jeruzalem.

Het zullen er zoveel zijn, dat Jezus als bouwmeester zijn taken zal delegeren.

Hij zal daarvoor de meest bekwame heiligen aanstellen, en dat zijn de 'onthoofde martelaren'.

Zij zullen met de Messias meeregeren in het koninkrijk van de hemel, in het nieuwe Jeruzalem, dat zich op dit moment in de derde hemel bevindt.

Na Jezus' overwinning is satan uit de hemel gegooid.

Daardoor is de derde hemel een veilige plek geworden, waar de satan geen toegang meer heeft.

Het nieuwe Jeruzalem wordt gebouwd in een omgeving vol vrede.

Jezus regeert zowel in de hemel als op de aarde.

Hij vestigt zijn koninkrijk zowel in de hemel als op de aarde.

Jezus heeft na zijn overwinning plaats mogen nemen op de troon naast Zijn Vader, en Hij kreeg daarmee alle macht in hemel en op aarde.

Vanaf dat moment begon het duizendjarig rijk, dat zich uitstrekt over twee gebieden.
In de hemel is het duizendjarig rijk een groot feest, een feest van opbouw en verwachting.
Op de aarde is het duizendjarig rijk een spannend leerproces, waarop we na de jongste dag zullen kunnen terugkijken om ervan te leren.
Op de jongste dag, als het nieuwe Jeruzalem zal neerdalen op de aarde, zal er een einde komen aan het duizendjarig rijk.
Even later zal satan worden losgelaten om alle volken, de volken die buiten het nieuwe Jeruzalem aanwezig zijn, te verleiden.
Gezien de profetie zullen vele volken zich laten verleiden en massaal optrekken tegen het nieuwe Jeruzalem en het kamp van de heiligen.
Ondanks het feit dat ze allemaal net uit de dood zijn opgestaan, zullen ze zich opnieuw tegen God keren. Heel bizar.
Maar dan komt het moment dat Gods heilige engelen definitief een eind zullen maken aan al het verzet. Satan, de valse profeet en het beest zullen worden gegooid in de poel van vuur en zwavel, voor eeuwig.

Met de leesbril van de paradijsthesen op kunnen we het kwaad in de wereld een plaats geven.
Ook geeft het een ander zicht op Gods uitverkiezing en op het uiteindelijke resultaat van Jezus' verzoeningswerk.
Wie met de leesbril van de paradijsthesen een helderder zicht krijgt en niet meer zo nodig hoeft te spoorzoeken, kan deze bril ook gaan gebruiken bij het lezen van de rest van de Bijbel.
Gelukkig is het zo, dat waar vragen worden opgelost, er nieuwe vragen opdoemen.
We raken nooit uitgedacht, maar dat mag onze inzet om de Bijbel goed proberen te verstaan nooit doen verminderen.
Daarom nodig ik iedere geïnteresseerde uit om op de leesbril van de paradijsthesen te reageren.
Het is een leesbril waarmee ik nog lang niet de hele Bijbel heb gelezen.
Het kan daarom zijn dat we deze leesbril als ondeugdelijk aan de kant moeten schuiven.
Tot nu toe heb ik geen enkele tekst gevonden om deze leesbril weg te leggen.
In commentaar op de paradijsthesen merk ik wel dat velen erg vastzitten aan hun eigen leesbril.
De paradijsthesen gaan in tegen veel gangbare exegeses.
Maar niet de exegese is natuurlijk onze maatstaf, dat is enkel de tekst.
Wie dan ook een nieuwe bril opzet, zal vele hermeneutische lijnen opnieuw moeten doordenken.
Gezien alle tegenstellingen in dit boek en gezien het feit dat dr. J. Hoek al spoorzoekend het boek afsluit, lijkt het geen overbodige luxe om een andere, zo mogelijk betere bril op te zetten.

Nico Bakker

Noten

¹ Uit 'Het stralend teken – 60 jaar exegetische vergezichten' van dr. D. Holwerda onder redactie van Kees van der Ziel en Henk Holwerda. Het betreffende hoofdstuk heb ik mogen opnemen op mijn website: zie paradijstheses *hoofdstuk 15 Contouren van een nieuw Jeruzalem*.

² Zie 'Het boek van de natuur' van René Fransen en Reinier Sonneveld (redactie), blz. 126 e.v.